

MAR ZOPET „Andè a Lubiana!“?

Z mobilizacijo je italijanska vlada hoteli ali nehoti poleg tržaškega vprašanja, poleg vprašanja politične pripadnosti Trsta, sprožila tudi vprašanja politične, kulturne in gospodarske usode tržaških Slovencev. S svojo zaleta-vostjo je nehoti sprožila tudi negativni plaz s tirolskih planin, ki ga ni mogla ustaviti niti z raznimi ljubljanskimi nasproti južnim Tirolcem niti ne s prikritimi grožnjami na Dunaju, čes da zahteva po plebiscitu postavlja na kocko prijaletske politične pa tudi gospodarske odnose med Italijo in Avstrijo.

Na žalost moramo ugotoviti, da je na tošne tujih časnikaarjev, ki so bili v Trstu v kritičnih dneh po 8. oktobru in ki se sicer zavedajo pomembnosti svojih listov za ustvarjanje svetovnega javnega mnenja in s tem važnih političnih odločitev, prav malo storilo, da bi pripomogli k pravični rešitvi vprašanja tudi glede na usodo samega prebivalstva, zlasti pa ne na usodo slovenskega ljudstva. Večina se niti ni potrudila, da bi dojeval vse problem tudi s tega vidika, da bi namrec pripomogla k rešitvi, ki bi ustrezala koristim tudi našega ljudstva, saj bi edino takšna rešitev privedla do duhovne pomiritve v samem mestu in s tem tudi ob me-jah. Večina tujih novinarjev je odne-sala s seboj na kude raznih dokazilnih brošur in listin, toda vse kaže, da jih dejansko ni izkoristila.

Tako paj si prav lahko razložimo; novinarji so vezani na navodila, ki jih prejmanjo od svojih delodajalcev, to je od založnikov listov. Ti so povezani z določenimi gospodarskimi in politični-mi skupinami, ki vladajo ali pa so vsaj blizu vladi. Zahodne sile so v tržaški politiki že tako zabredle, da je celo med opozicijskimi politiki in publicisti le malo takšnih, ki se upajo z vso resnico na dan.

Tako si prebija led resnica o razme-rah v Trstu skoraj izključno s silo, ki jo razvijata v tržaškem vprašanju najbolj prizadeta država — Jugoslavija. Kot glasnik volje in želja jugoslovanskih narodov nastopa v teh dneh predvsem hegerovska »Borba«, ki je pred vsem svetom — zlasti pred samimi diplomati — zastavlja tutejša sveta v Be-ogradu — razgalila je vse togo anglo-ameriške politike nasproti tržaškim Slovincem na gospodarskem področju. Pokazala je zlasti na silno krivico, ki jo trpe tržaški Slovenci, ker jim še da-ri bil poravnani velik račun povr-nitve njihovega premoženja.

Kot glasilo slovenskih gospodar-skih krogov v Trstu smo že pred meseci naglasili, da ne bodo vsa mo-reditna mednarodna papirnata jamstva dejela ravnanja s tržaškimi Slovenci za primer, da bi mesto Trst dokončno po-stavili pod italijansko upravo, imela nikakršnega haska, ako se gospodarska in socialna enakopravnost tržaških Slo-vencev ne zajamči s primernimi jam-stvi n. pr. z načelom reciprocitnosti ali z izvajanjem represalij na drugem pod-ročju.

Prvi pogoj za priznanje enakoprav-nosti tržaških Slovencev je ta, da bi Slovincem vrnejo vse gospodarske in kulturne ustanove, ki so jim bile ugrabljene, in da se jim poravnata odškodni-na za imetje, ki jim je bilo uničeno. Odškodnina mora ustrezati dejanski škodi, ki narasča od leta do leta! Kako bi mi bili razvili že svoje denarne za-vode in druge ustanove, ko bi nam jih bila anglo-ameriška uprava vrnila ta-koj leta 1945, ali vsaj tedaj, ko je bilo premoženje vrnjeno Židom v Trstu, Avstriji in Nemčiji, kjer so oddoale zahodne sile. Med tem časom smo iz-gubili na milijone in milijone denarja. Ne samo, da bi s stariimi vlogami in nabranim kapitalom lahko ustvarili nove dobrine, temveč zgubili smo tudi na milijone novega denarja, ki se je med tem časom stekal v italijanske banke in italijanska podjetja. Namesto, da bi s tem denarjem utrdili svoje go-spodarstvo in kulturne postojanke, in zagotovili našim ljudem kruha, nas da-ne; drugi prav s tem denarjem sprav-ljajo v še večje gospodarsko odvisnost in s tem seveda tudi v politično. Kar smo po krivdi drugih zamudili v osmih letih, je zamujeno toliko bolj ker sploš-na gospodarska konjunktura peša.

Ako se gospodarsko ne postavimo na lastne noge, nam vsa jamstva za politič-ne in kulturne pravice ne bodo nič zalegla. Mi vemo, da že danes kliče» celo državne ustanove svoje namene« v personalne oddelke, kjer jim pri-jaletskos svetujejo, naj ne pošiljajo svojih otrok v slovenske šole, sicer... Dobro vsek, kaj pomeni ta sicer. Ne-koč so mu rekli »Andè a Lubiana! Ze danes, pod anglo-ameriško upravo je okolje takšno.

Veseli nas, da je tudi Združenje slo-venških pravnihnikov v Trstu »Pravniko-v svojih odgovorih dopustilo jugoslo-venskim listom poudarilo izreden po-men povrtnice gospodarske škode, ki je bila prizadeta Slovincem pod italijan-sko zasedbo in da se je našim prote-ptom vnovič pridružil tudi Slovensko-hrvaška zveza v Trstu.

Zbližanje na Balkanu

Predsednik bolgarske vlade Cerven-kov je izrazil željo, da bi se z Jugo-slavijo upostavil povsem normalni od-nos. V ta namen naj bi se ustanovila posebna komisija, ki bi proučila ta vprašanje. Jugoslavija bo proučila ta predlog, v Niški Banji se pogajajo za obnovitev obmejnega železniškega pro-meta.

Albanska vlada je predložila Jugo-slaviji, da bi se obnovili diplomatski od-nosi med obema državama, ki so bi-li prekinjeni leta 1950 po začetku ko-muniformalne politične in gospodarske blokade Jugoslavije. Jugoslavija je ta predlog sprejela.

FO AMERIŠKO
Neki ameriški vojak se je na dan Sv. Miklavža preobelekel v Miklavža in v ameriški zasedbeni coni Zahod-ne Nemčije z jepra (čizpa) razdelil otrokom 1500 kg slaščice.

KAJ OBETA I. 1954 AMERIKI IN SVETU

V Ameriki manjša proizvodnja in več bresposelnih - Mnenja se križajo

Morda še nikdar v zgodovini ni bil razvoj svetovnega gospodarstva tako tesno povezan z ameriškim gospodarstvom, kakor je danes. Evropa in tudi mnogo držav po ostalem svetu se je po vojni navezala na gospodarstvo ZDA zaradi ameriške gospodarske pomoči, ki je prihajala iz ZDA v raznih obli-kah, kakor so bile Marshallov načrt, Uprava vzajemne varnosti (MSA) in vojaška naročila (moff shore). Svetov-no gospodarstvo je odvisno od ameri-škega tudi zaradi zunanje trgovine; vi-soka nakupna moč Amerike pomeni povečanje izvoza ostalega sveta v ZDA. Zato objavljamo danes nekaj mnenj o možnosti razvoja ameriškega gos-podarstva v letu 1954. Najprej priobču-jemo optimistično mnenje, a za njim bolj kritična.

KAJ NAPOVEDUJE AMERIŠKI PU-BLICIST GUY SIMS FITCH

V osmih letih, ki so potekala od kon-ca vojne, je ameriško gospodarstvo do-kazalo, da je njegova življenjska sila močna in da je prožno. Leta 1946 je demobiliziralo in preusmerilo svoje po-večane vire od vojne k mirnodobski izdelavi. Razvijalo se je in leta 1948 do-seglo nov mirnodobski vrhunec. Leta 1949 je zabeležilo rahlo nazadovanje, pomladi leta 1950 pa je doseglo nov po-vojni vrhunec. Leta 1950 se je znova preusmerilo k obrambni izdelavi proti napadu v Koreji in lansko leto je vno-nič dokazalo svojo moč ko se je pre-usmerilo od obrambe k temeljno civil-neemu statusu in ukinilo omejitve.

Leta 1953 so dosegli v Združenih dr-žavah mnoge gospodarske uspehe. Pro-izvodnja, zaposlitve, dohodki, izdatki potrošnikov in trgovske investicije so zabeležili nove vrhunce.

Kaj pa bo prinesla bodočnost? Na splošno menijo, da bo letu 1954 skoraj prav tako uspešno, kot je bilo leta 1953 in da splošna gospodarska dejavnost ne bo nazadovala več kot za 5 odst. Do sedaj so se napovedi marsikdaj izkazale za netočne, napadna pred-vidovanja pa so bila vedno na pesimi-isti in ne na optimistični strani. U-spehi ameriškega gospodarstva v zad-njih osmih letih so nadkrilili vsa pri-čakovanja. Ob koncu vojne leta 1945 so n. pr. nekateri gospodarsstveniki na-povedovali dolgotrajno in težko dobo preusmerjanja in niso izključevali možnosti gospodarskega upada. Dejan-sko pa je bila preusmeritev k mirno-dobski izdelavi nagla in uspešna ter raven blaginje se je zvišala.

Ko je leta 1949 ameriško gos-podarstvo nazadovalo za približno 17%, so bili nekateri ponovno mnenja, da se bo nazadovanje nadaljevalo precej časa, v resnici pa je ostalo ameriško gos-podarstvo zdravo in je v pičlih šestih me-sicih potklopo vse prejšnje mirnodobske rekorde. Danes je ameriško gospodar-stvo močnejše kot kdaj koli prej. Kosma-ta vrednost ameriške proizvodnje do-seže 368 milijard dolarjev, to je 30 odst. več kot leta 1949.

Za pravilno presojo ameriškega go-spodarstva napredka pa ni odločilno povečanje ali zmanjšanje, ki ga zabe-ležujejo v posameznih letih, ampak njegov dolgoročni in včasih vprav pre-senletilni razmah, ki je v zadnjih 30 letih zabeležil potrojitev proizvodnje in nenehno zviševanje življenjske ravni.

300 GOSPODARSTVENIKOV JE NA-SPROTNEGA MENENJA

Tik pred zaključkom starega leta se je v Washington sestalo 300 ameri-ških gospodarstvenikov, ki bi posku-shali dognati, kakšen bo razvoj ameri-škega gospodarstva v letu 1954. Glav-no besedo je imel Gerhard Colm, ki je glavni gospodarstvenik pri združenju za državno planiranje (National Plan-ning Association).

Mr. Colm je napovedal, da bo v ved-no ameriške proizvodnje v letu 1954 nazadovala za 45 milijard dolarjev v primeri z rekordom 367 milijard, ki so ga Američani dosegli v letu 1953. Po govornikovem mnenju bo gospodarska delavnost padla za 5-6 odst. izpod de-lavnosti, ki bi bila potrebna, da bi za-poslili vse ljudi. Število nezaposlenih se bo dvignilo od sedanjih 1.500.000 na 4.500.000.

Po krajši razpravi je bilo glasova-nje navzočih o mnenju, ki ga je izre-kel Mr. Colm. Večina se je z njim strin-jala. S tem so zborovali tudi pritir-dilni senatorji Pavlu Douglasu, ki je po radu napovedal upadanje ameriške delavnosti v letu 1954. Zavrnili so mne-nje Gabrijele Haugea, Eisenhowerjeve-ga sodelovalca, ki je bil nasprotnega mnenja.

Sredna se je v prvi polovici našega stoletja iz čisto kmetke vsaj razvila v živahno predmestje. Zaradi svoje zem-ljepisne lege pa je Sredna po svoji zu-nanosti bolj podobna podeželskemu mestecu kot pravemu predmestju. Re-ki-li bi, da je nekako bolj samosvoja in ločena od mesta kakor druga predme-stja; njene vezi z mestom niso tako tesne. Nima visokih mestnih hiš, v sa-mo »mestecu« ne prihajajo niti tram-vaji niti žični avtobusi in celo navadni avtobus je začel prihajati v Sredno šele po zadnji vojni. Pri Sv. Ani se človek počuti še popolnoma v mestu, v Sredni pa ne. Tam si že na deželi, čeprav okoli in okoli obkoljen od me-sta in predmestij. Ško zi predmestje pri Sv. Ani vodijo tri proge žičnih avto-busov, razni avtobusi v istrske vasi in drrajo številni avtomobili. Sredens-ki polotok je ob strani te prometne ceste, tam človek ni v strahu, da bi za-kaj nenadoma povozilo. Ker se naseli nahajajo na griču, gre ves mestni pro-met mimo njega.

Kljub temu se je nekdanja vas v zadnjih desetletjih že tako razširila, da bo kmalu vse polotok, od istrske ceste do morja pokrili s hišami. Se ob koncu zadnjega stoletja so pokrivali švedenski grč same njive in vinog-ra

Ameriški časopis »Fortune« napove-duje, da se bo leta 1954 povečalo števi-lo bresposelnih. V tem letu ne bodo Američani dosegli rekorda iz leta 1953. Proizvodnja bo nekoliko nazadovala; vendar bo leto 1954 še vedno prvo do-bro leto za letom 1953. Proizvodnja bo nazadovala le polagoma. To pa ne bo imelo resnih posledic.

Iz poročij nadzornih organov ameri-ške vlade se vidi, da je ameriško gos-podarstvo pričelo popuščati že pretek-lo jesen. Federal Reserve Board poro-ča, da ameriška industrija lanske jese-ni ni doživela običajnega sezonskega vzpona. Kljub temu je bilo število bres-poselnih konec oktobra doslej najnižje. Delo je iskalo 1.162.000 ljudi, prejšnji

Tudi angleško gospodarstvo odvisno od ameriškega

(PAUL BAREAU)

Pisec najprej poudarja velik po-men, ki ga ima ameriško gospodar-stvo za razvoj angleškega in nada-ljuje:

Združene države imajo v vsem svo-bodnem svetu najobsežnejše gospo-darstvo. Čeprav znaša ameriško pre-bivalstvo komaj 6% celotnega prebi-valstva sveta, razpolaga ta sorazmer-no mala skupina ljudi s kakimi 40% svetovnih dohodkov. Se več! Nedavna izkustva so pokazala, da se bo nihanje v ravni ameriške trgovine še zelo povečalo glede na vpliv, ki ga ima na višino uvoza. Zato bo za gospodarstvo V. Britanije in šterlinskega področja dejansko popolnoma nemogoče, da bi se izoliralo pred resnim padcem ravn-i gospodarske delavnosti v Zdrže-nih državah.

Ko sem že povedal to, naj takoj povem še, da je mogoče dati precej zadovoljiv odgovor na to uganko, kajti v Združenih državah ni na vi-diku nobene resne d prestaje.

Vzrokov za takšno gledanje je več, in sicer: 1. Velika življenjska sila in prožnost ameriškega gospodarstva, 2. dejstvo, ki kaže, da bo vedno večji proračunski primanjkljaj deloval kot »ležaja« na vse deflacijske sile in 3. močan naravni čut po samoohranitvi, ki nič manj ne preveva politikov kot navadne državljanke. Nova Eisenho-werjeva republikanska uprava prav gotovo ne bo želela najaviti svojega povratka na oblast s padcem v depresi-jo in bo zato sprejela primerne stroge protikupe, če se bo to pokazalo za potrebno.

Na podlagi te domneve o ohranitvi zadovoljive višine gospodarske delav-nosti v Združenih državah lahko do-bimo precej zadovoljivo sliko o raz-vojni močnisti britanskega gospodar-stva v letošnjem letu. »Sunk« v svo-bodno bo obraditi resnične sadove šele v letošnjem letu. Načrt stanovanjskih gradenj bo dohl novo obliko, trгови-na s novimi vrstami blaga bo postala prosta in knjižice o racionaliranju bla-ga bodo dokončno romale v smeti. Po vseh razpoložljivih znakovih sodeč bo letos na razpolago oblika kupne moči v podporo te visoke ravni domače de-lavnosti in trgovine.

Dvome o britanskem gospodarskem razvoju v letošnjem letu lahko dopu-šča edino plačilo bilanco. Lansko le-to je Velika Britanija skoro uravno-vesila svojo plačilno bilanco. Sterlin-sko področje je namrec izkazalo zna-čen prihodek, ki se odraža v povečanju zlatih in dolarskih rezerv v zadnjih 12 mesecih. K takemu izboljšanju bri-tanske plačilne bilance je v veliki meri pripomoglo znatno povečanje obsega trgovine. To izboljšanje pa se je sedaj končalo in je zelo verjetno, da se bo v prihodnjih mesecih delno padlo. Cene raznega blaga so se po nedavnem padcu zopet pričele dvigati. Cene mnogih britanskih izvoznih predmetov — od avtomobilov pa do lokomotiv — tem bolj padajo, čim večje je tekmovanje na svetovnih tržiščih. To je tudi eden izmed činite-ljev, ki bo lahko ogrožal možnosti, da bi v letu 1954 vnovič letu vnovič dosegli zadovoljivo plačilno bilanco.

S povečanjem konkurence se ver-jetno ne bo samo zmanjšal obseg bri-tanske zunanje trgovine, temveč se bodo tudi povečale težave za ohrani-tvijo tujih tržišč. Dani so bili že zgo-vorni dokazi o počasnosti britanske industrije, saj je pri ponudbah za iz-vozne naloge na nekaterih svojih naj-važnejših tradicionalnih tržiščih v dr-žavah Britanske skupnosti že doživela poraze. Zato je odslej treba še bolj

mesec 1.246.000. Zaposlenih je bilo 62 milijono 249.000 ljudi. Izvršeneja je bi-lo manj nadurnega dela. Cene kmetij-skih pridelkov so bile najnižje po letu 1941.

KMETIJSKE PRIDELKE NAMESTO OROZJA

Ameriška vlada je sklenila, vzeti iz sklada za vojaško pomoč evropskim in drugim državam 250 milijonov dolar-jev in s tem denarjem kupiti viške lanskil kmetijskih pridelkov, ki jih Amerika ni mogla razprodati. Tuje dr-žave bodo torej prejele namesto orož-ja kmetijske pridelke.

pozorno motriti zadevne stroške in zagotoviti, da se ti ne bodo s pove-čanjem plač, katerim ne bi sledilo ta-koj tudi večja produktivnost, obrnili proti britanski industriji sami.

Na področju zunanje trgovine ob-hajajo možnosti za izboljšanje britan-skega izvoza v države sovjetskega bloka. Povpraševanje držav sovjetske-ga bloka po britanskem blagu in bla-gu držav šterlinskega področja se je nedavno povečalo. Te države zanima-jo vse vrste kapitalnih dobrin in tudi nekatere potrošne dobrine. Izvoz stra-škega blaga je prepovedan. Zelo ver-jetno pa je, da bo v Britaniji letos lahko povečala svoj izvoz drugega blaga v komunistične države in s tem našla nadomestilo za posle, ki bi jih mogla izgubiti na drugih tržiščih.

Namen britanskih oblasti je, doseči čim večje povečanje ne samo medna-roodne, ampak tudi domače trgovine, ki bo združljiva s solvntnostjo deše-le v zunanji trgovini. Samo stroj, pri katerem delujejo vsi cilindri, lahko proizvajajo energijo in silo, ki sta po-trebni, da napravi vse to, kar od nje-ga pričakujemo: ohranitev solventno-sti glede plačil tujini, razvoj držav Britanske skupnosti, nadaljevanje ob-navljanja opreme britanske industri-je, ohranitev visoke življenjske ravni v. Britanije, ohranitev potrebne ravn-i obrambnih izdatkov in končno o-jačenje zlatih in dolarskih rezerv.

Vse to pa narekuje politiko popol-ne zaposlitve in dobro mrejo ukrepov proti nenadnemu padcu cen in po-vpraševanju po blagu, ki morajo biti pripravljeni za primer, če se bo go-spodarsko ozračje na drugi strani A-ntantika pričelo slabšati.

Britanska skupnost je pripravljena

Posvetovanja finančnih ministrov Britanske skupnosti v Sydneyu (Av-stralija) bodo trajala 8 dni. Britanska skupnost sklicuje podobne sestanke vsako leto. Letos je ta sestanek v mno-go bolj ugodnih finančnih razmerah za Vel. Britanijo in vsa Britansko skup-nost, ki obsega poleg Anglije in domi-nionov tudi kolonije, kakor je bil de-cembra leta 1952. Gospodarstvo Britan-ske skupnosti je dejano bolj čvrsto, ka-kor je bilo pred letom. To se odraža tudi v čvrstosti angleške valute in za-dostnih zlatih dolarskih rezervah Bri-tanske skupnosti.

O samem poteku sestanka finančnih ministrov še ni bilo izdano službeno poročilo. Domnevajo, da razpravljajo ministri o možnosti poslabšanja med-narodnega gospodarskega položaja. Iz-vor tega položaja naj bi bila morebit-na gospodarska kriza v ZDA, ki bi na-stopila že v letu 1954. Oslabitev kupne moči Združenih držav in skrčenje ame-riških posojil ter pomoči tujim dr-žavam, bi neugodno vplivali na razvoj mednarodne trgovine in gospodarstva sploh. V Angliji ne računajo z goto-vostjo, da bo prišlo do takšne krize v ZDA, vendar hočejo biti pripravljeni na vsak primer. Takšna kriza bi ne-ugodno vplivala tudi na razvoj plačil-ne bilance Britanske skupnosti. Več kakor polovica uvoza z dolarskega področja na šterlinsko je bilo že opro-ščena posebnega uvoznega dovoljenja.

V Sydneyu je na dnevnem redu tu-di vprašanje pomanjkanja funta šter-linga v nekaterih državah. Ta okolnost omejuje nakupe v Vel. Britaniji, ozi-romka na šterlinskem področju sploh. Tako n. pr. nima Japonska funtov, da bi povečala svoje nakupe v Pakistanu. Nevarnost je, da se trgovina Pakista-na preusmeri na dolarsko področje, kar bi zmanjšalo povpraševanje po funtih šterlingih.

središču — brez periferije na ististi cesti — 21 gostlin in krmem, dve kavari-ni in dva bara, eden od teh nekdanji žganjarna. Jestvinčarja sta bila dva in sicer Sancin - Cennot in Sancin - Cacek, danes jih je 11; nekdanj dva mesarja Godina-Skuta in Godina-Vučić, danes 6; nekdanj dve branjevki, danes je 7 prodajalnic za zelenjavo in sadje. Du-gih trgovin nekdanj ni bilo.

Popolnoma na novo so nastale sle-deča podjetja: lekarna, prodajalnica e-lektrične opreme, ognjišč na plin, ra-dijskih aparatov in temu podobnega blaga, dve prodajalnici prašičjeja mesa in slanine, 6 mirodlinic, 4 mlekarne, sladodelarna, dve slaščičarni, dve pa-ričnični, dve čevljarici, ena trgovina za ženske konfekcije, ena ribarnica, ena trgovina obval, en urar, ena trgovina stekla, porcelane, lončenih izdelkov in podobnega blaga, dve trgovini s tkaninami ter primerno število brivnice in tobakarn.

Iz navedenih podatkov bi se površ-no gledano — dalo sklepati, da vlada v

Pred-ednik ZDA Eisenhower govori Združenim narodom o potrebi mednarod-ne organizacije za miroljubno izkoriščanje jedrne (atomske) sile. Takoj po svoji vrnitvi s konference na Bermudih je Eisenhower iznenadi mednarod-no diplomacijo s svojim govorom na glavni skupščini Organizacije združenih narodov, v katerem je predložil, naj se ustanovi posebna mednarodna usi-nova za izkoriščanje atomske energije za napredek in blaginjo človeštva. Sovjetska zveza je na Eisenhowerjev predlog odgovorila v bistvu ugodno.

ATOMSKO ZBLIZEVANJE ZDA - ZSSR

Pravijo, da bo na berlinski konfe-renci (25. jan.) prišlo do pogajanj tu-di med ZSSR in ZDA, in sicer: glede uporabe atomskega orožja (navadne atomske bombe, vodikove bombe in drugih vrst atomskega orožja). Ame-ričani so z zadovoljstvom ugotovili, da je Sovjetska zveza v svoji zadnji notji zavzela novo — bolj spravljivo gledi-šče. Doslej so Rusi zahtevali, naj se izdelovanje atomskega orožja in seve-da tudi uporabe sploh prepove ter u-ničijo vse sedanje zaloge. Američani so bili mnenja, naj bi bilo izdelovanje dovoljeno, dovoljena naj bi bila tudi uporaba proti napadalcem. Zadnja so-vjetska nota sicer vztraja pri načelu, da bo treba prej ali slej dokončno onemo-gočiti izdelovanje in uporabo atomske-ga orožja, vendar pa za zdaj — kot prehodni korak — dopušča, da se to orožje lahko izdeluje in uporablja v primeru, ako ga nasprotnik prej upo-rabi. Američani so mnenja, da je do-puščen uporaba atomskega orožja proti vsakemu napadalcu ne glede na to, ali je pri napadu bilo uporabljeno atomsko orožje. Splošno bi Američani radi, da bi se dosegel sporazum glede uporabe atomske energije v civilne na-mene in da bi se vojaška stran vsega vprašanja pustila ob strani. Kljub vse-mu temu pripominjajo ameriški časniki, da bo najnovejša sovjetska nota pripomogla k razčiščenju obeh gledišč.

V čem je dano jamstvo, da se bodo vojskujoče države ravnale po sporazu-mu, ki bi prepovedal uporabo ali ome-juje uporabo atomskega orožja? Mnogi so optimisti in pravijo: V zadnji vojni je Hitler spoštoval ženevski proto-kol iz leta 1925 in ni posegel po plinih in bakterijah, ker je vedel, da jih ima-jo tudi nasprotniki, in sicer še mnogo hušje.

EISENHOWER JE ZACRTAL POT ZDA V LETU 1954

V svoji novoletni poslanici ameriške-mu parlamentu — Kongresu (ki je se-tavljen iz predstavnškega doma, po-slanske zbornice in senata) — je pred-sednik Eisenhower začrtal smernice ameriške zunanje in gospodarske poli-tike v letu 1954.

Z zadovoljstvom je ugotovil, da je svobodni svet v preteklem letu pre-vel pobudo glede reševanja spornih vprašanj med Vzhodom (Sovjetsko zve-zo) in Zahodom. V letu 1954 hoče to pobudo tudi ohraniti. Ameriška politi-ka nasproti zahodni Evropi se oslanja na atlantsko pogodbo, ki jo je treba dopolniti z organizacijo evropske ob-rambne skupnosti. V to je treba vklju-čiti tudi Nemčijo. Razveseljivo znanje je, da bodo ZDA lahko skričile svo-ja gospodarska pomoč nekaterim prede-lom. Tako nastopa v ameriških odnosih nasproti zavezniškim sprememba, ki jo bo gotovo pozdravil ameriški davčni obvezanec. To novo obdobje bo prine-

slo razveseljive rezultate tudi zavezni-kom. Toda storiti je treba še en korak — organizirati zdrav in svobodno tr-govinski in plačilni sistem v okviru svo-bodnega sveta. Odpraviti je treba vse omejitve, ki jih je narekoval vojni čas. Glede atomske energije je dejal, da jo je treba uporabiti predvsem v mi-roljubne namene, toda prav tako tudi kot obrambno orožje proti napadalcu. Upo-raba atomskega orožja bo omogočila skrčenje števila vojakov. Jedro ameri-ške vojske bo tvoril korpus poklicnih vojakov, ki se bo dal naglo premešati.

Eisenhower doma

Predsednik ZDA Eisenhower je eno leto na vladi. Pravijo, da ni tako na-vdušen za predsedovanje, kakor je bil med volilno agitacijo. Zdravstveno se počuti razmeroma dobro; njegov orga-nizem se je že tako utrdil, da brez po-sebnih težav prenaša želodčne krče, ki so se oglasili prvič spomladaj lanskega leta. Toda življenje v Beli hiši, kjer je predsednikov službeni sedež, mu ne ugaia. Če le more odleti v svojo vilo na deželo v Georgiji. »Ne morem po-noreti vsak dan v Beli hiši«, je dejal Eisenhower nekemu svojemu prijatelju na božični večer. Preveč ga tam poli-tiki nadlegujejo s svojimi predlogi in zvijačami. Političnih spletke se je nave-ličal. Zato je gotovo, da se ne bo več boril za to visoko mesto, kakor sta n. pr. večkrat kandidirala Roosevelt in Truman.

Pri reševanju državnih poslov in v stiku z ostalimi državniki in sodelavci je priklpen, vzbuja vtis krepkega mo-ža in takoj pograbi za jedro vpraša-nja in v takoj pograbi za jedro vpraša-nja. Nenehno se posvetuje z Državnim varnostnim svetom (National Security Council), ki je najvišji zaupni organ, za naglo reševanje državnih poslov, medtem ko je Truman rad sam odlo-čeval.

Sam ne čita rad predloženih aktov (listin), pač pa pozove svojega sode-lavca, na kaj mu pove, za kaj gre. (Tru-man je rad sam prebiral zlasti dolga tajna poročila). Edino, kadar mu po-mochnik označi akt s pripombo »Treba prečitati«, se loti čitanja, in sicer te-meljito.

Kakor drugim predsednikom, sestav-ljajo tudi njemu govore drugi, kakor n. pr. C. D. Jackson ali Bryce Harlow; toda te osnutke svojih pomenikov po-gosto tako popravi in izrta, da jih mo-rajo ti sestaviti na novo. Ne drži, da se rad spušta v kompromise, pač pa so njegovi sovražniki na levi in desni pri-čeli čutiti, da imajo opravka z močnim nasprotnikom. (Prosto po New York Herald Tribune)

67 KITOV V ENEM DNEVU

Japonski ribiči, ki lovijo v južnih melarnih vodih, so 2. decembra ulovi-li 67 kitov. S tem so dosegli svetovni rekord v lovu na kite.

nase menje

Zaradi Trsta pač ne bo revolucije

V letu 1954 naj bi prejele ameriško gospodarsko pomoč samo Francija, Španija, Grčija in Turčija. Tako je izjavil Mr. Harold Stassen, ki deli po-moč Italijani se zaradi te izjave ni-so posebno razburili. Prav tiste dni je bila namrec v Washingtonu ga. Kla-ra Luce, ameriška poslanica v Rimu. Ta je prispela v ZDA z nacrtom ita-lijanske vlade o delih, ki jih Italija mora izvršiti, da zaposli svoje ljudi, sicer lahko pride v Italijo do revoluci-je. Z revolucijo zaradi tržaškega vprašanja ne grozi več.

Pravijo, da je ga. Luce uspela pri-prieti am-riške državnike, da je tre-ba tudi Italiji še pomagati z denar-jem ali vojaškimi naročili. Italijan-ski listi navajajo ogromne vsote, ki naj bi prišle iz ZDA: 300 milijonov za prvo polletje 1954, drugih 350 milijo-nov za finančno leto 1954-55.

Mi seveda nimamo nič proti temu, nasprotno! Italija naj si pomaga ka-kor more, toda pod pogojem, da se ameriški denar ne uporablja za gos-podarsko in politično prodiranje na na-šo zemljo, za sistematično koloniza-cijo, kamulirano z sgraditvijo indu-strije, in za izpodirvanje našega živ-lja s tal, na katerih živi še najmanj 1300 let.

Ne vemo, kaj je ga. Luce poročala Dultesu in Eisenhowerju o Trstu. Samljivo pa je, da je prav tiste dni časopis »Life«, ki ga izdaja njen moč, priobčil vroc članek o političnem in gospodarskem razvoju v Italiji, kakor da bi ga bil narekoval sam g. Pella iz Rima. Malokatera država v Euro-pi je bila tako lojalna nasproti Ame-riki in toliko prispela za obrambo Evrope kakor Italija, ki je ameriškim rojnim ljudem dala na razpolago luko v Neaplju. Nobena italijanska vlada ne more stopiti pred italijanski par-lament s praznimi rokami glede Tr-sta. Ako Italija ne dobi Trsta, pro-pada vera v demokracijo. Zato mora Amerika izvršiti dano obljubo (8. oktobra).

Tako nekako »Life« — drugi am-riški listi se manj bavijo s tržaškim vprašanjem.

Mnenje drugih

Moč imajo zopet fašisti

V zvezi z zadnjo krizo italijanske vlade so zanimive nekatere ugotovit-ve Američana H. Sturata Huguesa v knjigi »Združene države in Italija« (United States and Italy), ki je ne-davno izšla v Ameriki. Pisec pravi, da se je pod vladavino g. De Gaspe-rija vrnilo v javne službe mnogo vo-dočih fašistov, ki danes zavzemajo odločilna mesta v državni upravi in v zasebnem gospodarstvu. Po njego-vem mnenju je neposredna nevarnost, da se fašizem obnovi posredno, in si-cer tako, da se zbližajo demokristja-ni in neofašisti. To bi izvedli takoj, da bi se pod vplivom katoliške akcije spojili konservativno krilo demokrist-janov ter zmerilni elementi MSI (neo-fašisti) in monarhisti. Tako bi se ob-novilo korporativno gibanje, ZDA mo-rajo preprečiti, da bi Italijanska de-mokracija prišla v roke tistih, ki bi končno pod pretezo, da se borijo proti komunistični nevarnosti, ničili osnove in bistvo te demokracije.

Ve kaže, da je nameraval nekaj podobnega izvesti prejšnji predsednik Pella in da je takšen razvoj vsaj tre-utno preprečil De Gasperi.

KDO BO VLADAL V ITALIJI

Na kritični d.mokristjanske stranke je protik predsednik italijanske vlade Pella odstopil

Tuj kapital za obnovo italijanskega letalstva

V svoji številki, ki je bila posvečena razvoju letalstva, je ameriški republikanski list »New York Herald Tribune« objavil članek o razvoju letalstva v Italiji.

Italijansko letalstvo v Italiji se danes bori z velikimi finančnimi težavami. K zboljšanju finančnega položaja letalske industrije so pripomogle ameriška naročila »off shore« v okviru NATO (Severne atlantske pogodbe), ki so dosegla vrednost 42 milijonov dolarjev. Toda ta naročila so bila dana najrazličnejšim podjetjem, tako da niso pospešila centralizacije dela in ustvaritev osrednjega jedra za letalsko proizvodnjo. Ker se ni bila izvedena ta reorganizacija italijanske letalske industrije, je za Italijo ceneje, da nabavlja letala za civilni promet v Ameriki ali v Vel. Britaniji, kakor da bi nabavljala kapital za gradnjo konkurenčnih letal doma.

NAMESTO 150.000 DELAVCEV SAMO 6.000

Letalska industrija je pred vojno zaposlovala 150.000 ljudi, danes pa samo še 6.000. Nekateri italijanski inženirji so odšli v Združene ameriške države, kjer zasluži več. Podjetja Fiat, Caproni, in Savoia-Marchetti so bila med vojno hudo bombardirana.

Današnje italijanske vlade potrošijo mnogo več za obnovo italijanskih državnih železnic (na katerih redko kdo plača cel liste) in podpira razvoj trgovinske mornarice, medtem ko se obojavi, ko gre za finančiranje obnove letalske industrije in za gradnjo večjih civilnih letališč, čeprav bi boljše ureditev letalskega prometa privabila več turistov.

AMERIKI IN ANGLISKI KAPITAL V ITALIJANSKEM LETALSTVU

Italijansko letalstvo je bilo po vojni obnovljeno z ameriškim in angleškim kapitalom. Ameriška družba »Trans World Airlines« (TWA) je prispevala 40% kapitala za italijansko družbo »Linee aeree italiane«, italijanska država 40% in italijanski zasebniki 20%. L.A.I. (Linee aeree italiane) je leta 1945 obnavila prve proge z letali »Douglas DC3s«, ki so bila prikojena za civilni letalski promet. To so bile proge iz Rima v Milan, Palermo, Cagliari, Trst in Benetke. Leta 1950 je L.A.I. odprla progo Rim - Pariz - New York prav tako z letali Douglas DC3s; na tej progi letijo letala dvakrat na teden. Lansko leto so dodali proge do Curiba, Monakovega in Frankfurt. Zato progo uporabljajo 4 letala »Convair« in tri letala »DC6s«. Družba vzdržuje tudi proge do Firenc, Neaplja, Katanije, Reggio Calabrie, Aten, Carigrada, Trst Aviva, Kaira, Nice, Barcelone in Tunisa. Stevilno potnikov na progah L.A.I. se je dvignilo od 58.000 v letu 1947 na 159 tisoč v letu 1952.

Italijanski čezoceanski piloti so se pričeli vaditi v letu 1950 na Holandskem v soli KLM Royal Dutch Airlines. Pozneje so se solali v Rimu pod nadzorstvom Larryja Paytona (Douglas Aircraft Corp.). V pristajanju in uporabi radijskih aparatov so se vadili v New Yorku pod nadzorstvom Civil Aeronautics Authority. Piloti L.A.I. morajo imeti licenco ameriških pilotov.

Kakor je ameriški kapital prispeval k organizaciji L.A.I., tako je bila italijanska družba »Alitalia« obnovljena z angleškim kapitalom. S programi te družbe je Rim povezan z Bejrutom, Atenami, Lizbono, Natalom, Riom, Buenos Airesom, Paramaribom, Caracasom, Nico, Zenevo, Kairam, Asmaro, Džebutijem, Mogadišom, Malto, Tripolisom, Milanom, Turinom, Parizom in Londonom. Tudi ta družba uporablja letala »DC4s«, »DC6s« in »Convair«.

VLADA NE KAZE DOVOLJ POBUDE

V povojnem času je italijanska država potrošila 1000 milijard lir za obnovo prevoza na suhem in po morju. Za obnovo civilnega letalstva so italijanske vlade v tem času potrošile 30 lir na vsakega prebivalca, medtem ko se n. pr. izdale vlade v Holandiji 7.800 lir, v Vel. Britaniji 4.500 in v Franciji 1.000 lir.

Zdaj gre za to, da bi Benetke dobile večje letališče, na katerem bi lahko pristajala letala večja kakor »DC3s«. Zboljšati bi bilo treba tudi letališče v Palermu, kjer se je moralo angleško letalo »Hermes« spustiti v morje, ker je letališče pretesno. (V Genovi so pričeli graditi civilno letališče, Priip. ur.)

Po načrtu za obnovo civilnega letalstva bi bilo treba potrošiti v treh finančnih letih 30 milijard lir. Z ameriško pomočjo v okviru NATO je Italija uredila 8 vojaških letališč, medtem ko jih je zdaj 6 v delu. Italijansko vojaško letalstvo razpolaga danes s 40 tisoč treniranih tehnikov.

XXXIII.

CUDOVIT SVETLOBNI POJAV
Pluti smo v zavetju otoka, katerega glavno pristanišče smo zjutraj takoj na naglici zapustili. Ves dan smo imeli lepo vreme; morje je bilo mirno, rahli veter ga je komaj zvaloval; bilo je čudovito prozorno, tako smo večino časa prebili naslonjeni ob ograji na krovu, opazujoč jate tonov, ki so nas prehitevali ali pa se popreke zaganjali izpod ladij. Zadrževali so se približno tri metre pod morsko površino plavajoč v gostih jatah ali pa so negibno ždeli ne meneč se za ladijski gredelj, ki je skoro neseščno polzel mimo njih.

Sončni žarki, ki so globoko prodirali v temo globocin, so se odbijali na srebrni preprogi, stikani od tisočev in tisočev površin. Njena valjujoča, jeklenosiva površina se je od časa do časa pretirgala, ko so v njo planili požrešni deltniki ter se nato tise, zopet strnili.

Za nami je že davno izginil otok so, Vincenza, a tudi otoka so. Lucija in sv. Nikolaja so se v nejasnih oblikih izgubila na obzorju. Nahajali smo se točno v sredini bazena, ki ga z vseh strani obkrožajo tri čudni otoki svetnikov. Nič več se nismo mogli skrivati v zavetju otokov in močan pasat nas je vedno bolj pozival v svoj divji ples na valovitem morju.

Ker je bila ladja popolnoma prazna, jo je krmar le s težavo držal v določeni smeri. Krmarenje je postajalo vedno bolj težavno in utrudljivo, tako da smo se morali vsak četrty ure vrstiti prav vsi ob tej nezaželeni tlakovati.

Ob zahodu nam je toneče sonce za hip osvetlilo daleč pred nami obise

ITALIJANSKI PRIMANJKLJAJ PRI EVROPSKI PLAČILNI ZVEZI

Primanjkilaj Italije pri Evropski plačilni zvezi je od 1. januarja do 31. decembra 1953 narasle na 112 milijonov 500 tisoč dolarjev. Rimske gospodarske krogje ta pojav toliko bolj vznemirja, ker je imela Italija konec leta 1952 za 147 milijonov in pol dolarjev terjatev. V kolikor se je zboljšala italijanska trgovinska bilanca nasproti združenemu področju, nastopa v zadnjem času velik primanjkljaj v evropskih državah. V decembru 1953 je obračun za Italijo pri Evropski plačilni zvezi zabeležil primanjkljaj 32 milijonov 22.000 lir. V decembru je znašal italijanski dolg nasproti Avstriji 5.364.000, Belgiji 1 milijon 568.000, Dansk 679.000, Franciji 1 milijon 642.000, Nemčiji 9.124.000, Holandiji 1.878.000, Turčiji 894.000 in Vel. Britaniji 8.625.000. Prebitek je imela Italija nasproti Grčiji (695.000), Norveški (564.000), Portugalski (492.000) in Švedski (920.000).

PRED NOVO CARINSKO TARIFO V ITALIJI

Italijanska parlamentarna komisija je predložila, naj se carinska tarifa najprej podaljša do 15. aprila 1954. Med tem pasom bo parlament proučil predloge raznih industrij, ki zahtevajo zvišanje carin.

Mednarodna trgovina

Tržaški lesni trg

Zaradi praznikov je kupulja z lesom nekoliko zaostala, pa tudi sicer vlada na glavnem tržaškem tržišču to je v kupulji z Levantom mrtvilo. Bojazan pred hujšo konkurenco lesa iz Rumunije in Sovjetske zveze se je povečala. Tako predvideva n. pr. nova sovjetsko-izraelska trgovinska pogodba izvoz večjih količin sovjetskega lesa. Tržaške ponudbe lesa (izbira Levant), namenjene na Biljni vzhod, se sukajo okoli 38,50-39,50 fob. Centimetrsko žagano blago nima med 36,50 in 38 dolarji fob. CSR je razprodala vse blago; podjetje »Ligna« je sporočilo, da ne more prevzeti novih obvez do marca. Vse kaže, da tudi Jugoslavija nima posebno mnogo blaga na razpolago.

Izvoz jugoslovanskega lesa v letu 1953 je za 27% prekosil izvoz iz prejšnjega leta. Dosegel je 1.200.000 ton in skupni vrednosti 17 milijard dinarjev. Glavni kupci so bili Zah. Nemčija, Turčija in Egipt.

Poročila iz italijanskih tržišč pravijo, da je težko nabaviti v Avstriji dobro postano blago. Informativne cene za blago f.c.o. vagon Trbič: jelove deske - III 23.000 - 23.500, III 20.000 - 20.500, III-IV 18.000 - 19.000, tramovje 12.500 - 13.000 kub. m. Jugoslovanske informativne cene: »tombante« 24.000 III-IV 20.000, tramovje 13.000 franco vagon Sežana.

VZHOD - ZAHOD

Trgovinska pogodba ZSSR z Izraelom. Predstavniki izraelskega ministva za zunanje zadeve se je skoraj 2 meseca pogajaj v Moskvi za sklenitev trgovinske pogodbe. Po novi pogodbi bo Izrael dobival ZSSR pomaranče in limone ter banane. Za Novo leto so v Moskvi že lahko uživali izraelske pomaranče, ki so bile na razpolago v mnogih restavracijah. Izrael bo kupil v Rusiji 100.000 ton petroleja, v treh mesecih nadaljnjih 100.000 ton. Glede cene surovega petroleja se še niso dogovorili.

Pogajajo se še za nadaljnjo dobavo pomaranč in limonov ter jedilnega olja v zameno za sovjetski les. (Danes se ni moglo reči, koliko bo ta dogovor glede dobave ruskega lesa škodoval tržaški lesni trgovini, ki prodaja les Izraelu.)

»Izvestjaj za pospešitev izmenjave. Moskovski list »Izvestjaj« je mnenja, da bi zahodne države lahko prihranile mnogo dolarjev, ko bi več kupoval v vzhodnih državah ter bi se izmenjava med vzhodnimi in zahodnimi državami dvignila na predvojno. Moskovski list piše dalje, da je današnji mednarodni položaj ugoden za razvoj te izmenjave. Po njegovem mnenju so trgovci in industriji v kapitalističnih državah mnenja, da ne bodo mogli razširiti svojih zunanjih tržišč, ako se ne obnovijo normalni stiki z ljudskimi demokracijami.

CSR ni več v Mednarodni banki. Med tako imenovanimi vzhodnimi državami je bila doslej edino Čehoslovaška članica Mednarodne banke za obnovo. CSR bi morala plačati delež v višini 625.000 dolarjev. Predsedstvo banke je septembra 1953 pozvalo čehoslovsko vlado, naj do 31. dec. vplača omejeni znesek. CSR tega ni storila. Za radi tega je predsedništvo ukinilo član

Kam s premogom?

Neprodanega premoga je v belgijskih rudnikih za 3,114 milijona ton. Belgijski premog je predrag. Američani prodajajo prav v Belgiji (cif Antwerpen) po nižjih cenah svoj premog kakor je cena belgijskega. Oprema belgijskih rudnikov je zastarela.

AMERISKE-REMOM ZA 15 odst. CENEJSI KAKOR NEMSKI

V Španiji in Italiji so se pojavili agenti ameriških premogovnih družb, ki ponujajo premog po izredno nizkih cenah. Špancem so ponudili 5 milijonov ton premoga proti plačilu v dveh letih, in sicer po cenah, ki so za 15% nižje kakor cene poruškega premoga. Američani bi se radi znebili premoga, ki se kopiči v ameriških zalozah od leta do leta. Premog izpodirajo vodna energija, plin in olje. Uporaba premoga je v ZDA znašala leta 1950 557, leta 1951 534 in leta 1952 487 milijonov ton. Računajo, da je lansko leto padla na 445 milijonov ton, medtem ko bo letošnja znašala komaj 400 milijonov ton.

MALO MESA V CSR.

Predsednik čehoslovaške vlade Zapotocki je v svoji novoletni poslanici opozoril na težave glede prehrane prebivalstva. Primanjkuje zlasti mesa; dodaj je, da je pretirana kolektivizacija kmetijskega kriva za manjšanje pridelka. Vendar je treba kmete prepričati, da se privadijo kolektivom.

stvo CSR, vendar je v svoji izjavi do

dalo, da se ta lahko obnovi, ako CSR vplača svoj delež do 31. dec. 1954. ENOTNA PREVOZNA TARIFA ZA EVROPSKI PREMOM Na železniški tarifni konferenci v Genovi, ki so ji prisostvovali predstavniki držav premogovne skupnosti iz Srbije, Avstrije in Vel. Britanije, je bilo dogovorjeno, da se za prevoz premoga uvedejo tarife zahodnonemških železnic. Italijani so namreč izrazili željo, da bi se železniška tarifa za prevoz premoga znižala. Sedmina uvoženega premoga pride v Italijo po železnici, ostali po morju. Ta predlog je bil odbit in sprejel predlog o uporabi enotne nemške tarife.

MANJ JEKLA V NEMCIJI

Proizvodnja valjanega jekla v Zah. Nemčiji je znašala lansko leto 10,202 milijona ton in je bila za 400.000 ton manjša.

Usnjarska razstava v Zagrebu

Zagreb, decembra 1953
Lansko leto je bila na sejmšči Zagrebškega velesejane prva razstava usnja in obuvla, katere so se udeležili vsa jugoslovanska usnjarska podjetja. Letos je uprava Hrvatske organizirala sredi decembra drugo takšno razstavc. Cas za razstavo je bil srečno izbran, ker je omogočil pravčasno razstavljanje novih modelov za spomladansko in poletno sezono 1954.

Poleg domačih razstavalcev so razstavljal podjetja iz Avstrije, Belgije, Anglije, Francije, Nemčije, Švedske in Švice. Jugoslovanska podjetja so razstavljal surovo in izdelano usnje, nadalje krzna, obuvla, usnjarsko konfekcijo in galanterijo. Sodelovala so tudi razna kmetijska podjetja, ki proizvajajo vse vrste kemikalij za usnjarsko obrt. »Usnjarski remont« iz Slovenških Konjic je razstavljal tudi stvarje za obdelavo usnja. Tudi tuja podjetja so razstavljal takšne stroje. Razstava je razstavala prostor 3.000 kv. metrov.

Specializirane razstave usnjarske stroke bodo v Zagrebu prirejali tudi v bodoče. Poleg nalog, ki jih ima razstava za pospeševanje proizvodnje v sami Jugoslaviji, bo njena naloga tudi v tem, da omogoči zblizevanje in povezavo industrije razvitih zahodnoevropskih držav z državami jugovzhodne Evrope in Bilžnega vzhoda, ki razpolagajo s surovinami za to gospodarsko vejo.

Ob tej priložnosti je bilo mogoče s sodelovanjem »Narodnega magazina« v Zagrebu prirediti tudi modno revijo, na kateri je to podjetje prikazovalo razne modele za obleko v bližnji sezoni; poleg tega so sami razstavljalci usnjarske industrije razstavljali nove modele čevljev, krzna in usnjarskih konfekcij.

SPOMLADANSKI ZAGREBSKI VELESEJEM

Letos bo zagrebški spomladanski velesejem že od 5. do 14. marca, medtem ko je bil lanski šele v maju. Na spomladanski prireditvi razstavljaljo samo jugoslovanska podjetja, medtem ko je jesenska prireditve mednarodnega značaja. Na lanskem spomladanskem velesejmu je sodelovalo 653 podjetij, ki so razstavljal 2.670 artiklov. Zaključke kupulje so dosegle 23 milijard 800 milijonov, kar predstavlja vsekakor lep uspeh.

M. V.

Pet ladij s sovjetskimi zlatom V Londonu zogonetno molčijo

Dan pred božičem sta ladij »Gribojedov« in »Anrybaruss« pripeljali v London 13 ton čistega sovjetskega zlata; zadnje dni decembra je sovjetska ladja »Belosostrov« izkrcala v Londonu 7 ton čistega zlata, za njo »mandra« in »Livogev« vsaka po 10 ton. Med božičnimi prazniki je torej skupno prislo v London 40 ton sovjetskega zlata. Vrednost zlata, ki so ga pripeljali v London samo v enem tednu, je dosegla 46 milijonov dolarjev. Z letali so v istem tednu pripeljali še dve toni sovjetskega zlata.

Pri Angleški narodni banki (Bank of England), kakor tudi pri londonskih bankah, ki se bavijo s trgovino zlato, niso mogli časnikiarji zvedeti, zakaj pravzaprav pošilja ZSSR toliko zlata v London in kam odhaja zlato iz Londona. Zlato, ki so ga pripeljala 3 letala holandske družbe »K.L.M.« v začetku decembra, je prevzela »Bank Samuel Montague«, ki se je specializirala v trgovini z devizami in zlatom. Znano je, da je ta banka v dobrih zvezah z Angleško narodno banko in da nastopa pogosto za njen račun.

V finančnih krogih so opazili, da so prispele zadnje velike pošiljke zlata v London prav v trenutku, ko zapade rok za plačilo 176 milijonov dolarjev na račun angleškega dolga v Združenih ameriških državah in v Kanadi. Pravijo tudi, da so nekaterim pošiljkam sovjetskega zlata zdrgnili sovjetski žig (srp in kladivo) in da so jih iz Londona poslali v Ameriko. Ni dvoma, da je sovjetsko zlato olajšalo finančni položaj Anglije nasproti ZDA in da je s tem doseglo tudi svoje politične namene; saj se kaže Vel. Britanija vedno bolj spravljivo nasproti Rusiji kakor ZDA.

Iz Londona pojde precej zlata tudi v druge zahodne evropske države. Ni dvoma, da si hoče Rusija s temi pošiljkami nabaviti več tujega denarja (deviz), da bi z njimi lahko plačevala svoja naročila v zahodnih državah.

SOVJETSKO ZELEZO ZA ANGLIJO
Prvič po vojni bo Sovjetska zveza pričela dobavljati Angliji surovo železo in mangan v večjem obsegu. Službeno namreč so v Londonu objavili, da so že na poti sovjetske ladje natovorne s temi rudami. Zveza angleške železarske in jeklarske industrije je nabavila v Sovjetski zvezi 100.000 ton surovega železa, ki ga bodo Rusi dobavili v teku naslednjih mesecev. Sovjetska zveza je postavila v primeri z drugimi

Preosnova deviznega poslovanja v Jugoslaviji

V novem letu je jugoslovanska vlada izdala nove devizne odredbe, ki jim je glavni namen pospešiti izvoz in hkrati skriti uvoz blaga, ki ni nujno potrebno in ga Jugoslavija že sama proizvaža. Tako bi se izboljšala trgovinska in plačilna bilanca. Izvoz bi se po načrtih moral povečati za 20% v primeri z izvozom v letu 1952 in za 30% v primeri z lanskim izvozom. Odstotek deviz, s katerim bodo izvozniki prosto razpolagali se poviša; davek na tečajno razliko je po novi uredbi za vse izvoznike enoten. Izvozniki koeficientov je zdaj samo 13, številno uvoznih koeficientov pa se je skrililo na 10.

Izvršena je bila preosnova v poslovanju obratniških mest. Vpeljani sta bili dve devizni tržišči namesto enega, tako da bodo posebej prodajali, oziroma nabavljali devize za potrebe reprodukcije, a posebej za investicije. Za prvo tržišče so bili določeni vrednosti, a za drugo posebniki sestanki. Devize, nabavljene na obratniškem mestu, se ne bodo mogle svobodno prodajati. Na sestankih, kjer bodo nabavljali devize za investicije, kakor n. pr. za investicije v kovinski industriji, ladjedelništvu in elektroindustriji, bo prodajala gospodarskim podjetjem devize samo Narodna banka. Na rednih sestankih bodo lahko nastopala gospodarska podjetja in Narodna banka kot kupci in prodajalci. Novost predstavlja tudi uvedba terminske kupulje z devizami, ki je doslej ni bilo. Pri tej mora vselej nastopati Narodna banka kot kupec ali prodajalec; sama gospodarska podjetja ne smejo sklepati med seboj terminskih kupulj z devizami.

OMEJITEV IZVOZA IZ JUGOSLAVIJE

Jugoslovanska vlada je prepovedala izvoz raznih petrolejskih derivatov, modre galice, surovih kož in nekatere vrst lesa. Ustavljen je bil izvoz tudi krušnega žita, moke, jedilnega olja, slanin in semen nekaterih industrijskih rastlin. Omejen je bil izvoz nekaterih izdelkov železarske, lesne in živilske industrije. Ostal je v veljavi izvoz starega železa, železne rude, surovega železa, barvnih kovin in njihovih zlitin.

di ladjam varnega zavetišča pred jero vedno razdiranega Oceana. Obdajajo ga nad 50 metrov visoke pečine, ki strmo padajo v morje ter se le na istem kraju v njih stiska ozka plaža, ki predstavlja edini varen pristan ribiškim čolnom.

S krova »Genove« smo lahko opazili samo dve skromni koči na robu pečin, ob katerih je bil postavljen visok, železen drog, ter komico starega cerkvenega zvonika, ki je izdaljal kraj, kjer se je skrivala vasi. Na plaži, ki se je stiskala med pečine, so bili daleč na kopno povečani ribiški čolni, dočim se je ob oski pašeni pas v črnih presledkih zganjal dolgi val Oceana. Nekaj metrov proti severozahodu je skalnata obala prehajala v široko, belo pečeno se črto, ki se je zadrževala globoko v notranjost otoka. Tam so bile soline.

Ropot verige sidra je privabil nekoga iz koč na grebenu pečine. Kmalu nato smo zagledali, kako se je na visokem drog trikrat dvignila in spuстила v pozdrav zeleno-rdeča, portugalska zastava. S tremi dolgimi žvižgi brodske sirene in spuščenjem zastave je tudi »Genova« odgovorila na izkazano ljubeznost.

Ni preteklo četrty ure, ko so se na robu pečin pojavile napol gole postave domačinov, dočim se je na plažo ob čolnih pripodila gruča vreščetih pobalnikov. Morje je bilo preveč razburkano, da bi spustili naš čoln in že smo se spraševali, kako domo sploh v tem čudnem pristanišču priti na kopno, ko se je od skalovita priča po zastavnim drog, odtilnil velik čoln in se usmeril k naši ladij. Z daljnogledom sem začuden opazoval te spret-

mi dobavitelj ugodno ceno. S sovjetskim železom bodo pokrili eno desetino železa, ki ga bo Anglija uvozila v tem letu. Lansko leto je Anglija uvozila 1,5 milijona ton surovega železa, predvsem iz Holandije, Francije, Avstrije, manj pa iz ZDA in Kanade. Letos bo uvoz zmanjšal.

SOVJETSKI PETROLEJ NA SVETOVNEM TRGU

Londonski »Financial Times« navaja nekaj podrobnosti o izvozu sovjetskega petroleja. Moskva si je zagotovila monopol za plasiranje svojega petroleja v Finski in Islandiji. ZSSR že izvažajo al bi izvažala v kratkem petroleja v Švedsko, Francijo, Argentino in Izrael. Izvoz sovjetskega petroleja doseže letno 2-3 milijona ton. ZSSR in njene zaveznice proizvajajo 2 odst. svetovne proizvodnje petroleja. Proizvodnja romunskih vrlecev se ceni na 9 milijonov. Ni znano, koliko dajo novore vrelci na Uralu in Volgi, ki so jih Rusi proglasili za »druge Bakue«. Niti ni znano, po kakšni ceni prodajajo Rusi svoj petrolej. Pravijo, da po cenah na svetovnem trgu; včasih ceno tudi nekoliko znižajo.

DENAR

Obresti na vloge v italijanskih bankah. Te dni je prišlo med italijanskimi bankami do protostvolnega sporazuma glede obrestovanja vlog. Novi sporazum nadomestila nekdanji bančni kartel z izjemo, da je nekoliko bolj prožen glede višine obresti. V zadnjih dveh letih se je med bankami razvila konkurenca za pridobivanje vlog. Zato so banke jemu primerno povzale obresti na vloge. Ta pojav je vznemiril nekatere bančnike, ki so se bali, da bi se obresti preveč ne dvignile. Po novem sporazumu, ki se ni bil uveljavljen, se ravnavo obresti po roku vinkulacije, proste vloge (nevinikulirane), ki ne dosežejo 5 milijonov lir in ki ostanejo naložene vsaj leto dni, se obrestujejo po lestvici od 0,50 navzgor; pri 100 milijonih in višjih zneskih dosegajo obresti 30%. Obresti na posojila se v Italiji še vedno silno visoke in dosežejo pri bankah s stroški vred okoli 12-13%. V tem pogledu je ostal položaj neizpremenjen.

Povišanje italijanskega denarnega oblika. Konec novembra 1953 se je italijanski denarni obtok povišal za 17,3 milijarde lir nasproti stanju konec oktobra. Od oktobra do novembra leta 1952 se je obtok zmanjšal za 6,8 milijarde, v istem razdobju leta 1951 pa povečal za 14 milijonov. Sodiijo, da je povečanje v glavnem sezonskega značaja. Konec novembra 1953 je obtok dosegel 1.317,3 milijarde lir.

Francoski frank je čvrstjeji. Položaj francoskega franka se je v zadnjih mesecih zboljšal. Za 100 frankov so v Curihu na prosti borzi plačevali: 10 sept. 1953 1,065 švicarskega franka, 10. dec. 1,05 in 19. dec. 1,13 švicarskega franka.

Dne 8. januarja je veljalo 100 francoskih frankov v Curihu 1,145 švicarskega franka, v Parizu pa je dolar stal 372 frankov.

Decembra 1952 je 100 frankov veljalo v Curihu 1,04 švicarskega franka, v Parizu je cena dolarja padla od septembra 1953 v treh tednih od 400 za 376 frankov, švicarskega franka pa od 93,25 na 88,5 francoskega franka. Proti koncu lanskega leta so dohodki francoske državne blagajne tako narasli, da je država z lahkoto vrnila Narodni banki (Banque de France) 20 milijard lir. Država se nasproti banki lahko zadoži do 240 milijard; do 10. dec. 1953 se je zadolžila za 200 milijard.

Razvrednotenje izraelskega funta. Okrožnica izraelske vlade dne 29. dec. 1953 uvaja nov tečaj izraelskega funta za nekatere transakcije, čeprav ostanejo službene kvotacije za druge še vedno na dosedajni ravni: 1 izraelski funt za 1 dolar. Za vse transakcije v tujih valutah velja tečaj 180 izraelskega funta za dolar. Izjema velja samo glede prodaje diamantov, za ta velja tečaj 1 funt za 1 dolar.

Prispevki tujih finančnih skupin se bodo menjavali po tečaju 130 funta za dolar. Devize za uvoz bo država dajala na razpolago uvoznikom po tečaju 1 funt za 1 dolar, ako pojde za uvoz nujno potrebne blaga, kakor žita, moka, mesa, živine, mlečnih proizvodov, jaje, suhega in svežega sadja, rastlinskih proizvodov, gorivo, žvepla, pitema, oljnatih semen, bombažnega olja, semen, jedilnih masočitb.

Vzhodna - zahodna marka. Dne 2. januarja so plačevali v berlinskih menjalnica 435 vzhodnih mark za 100 zahodnih in prodajali 100 vzhodnih mark za 244,5 zahodnih.

Dne 8. januarja so berlinske menjalnice zahtevale za 100 zahodnih mark 430 vzhodnih in 100 vzhodnih za 24,69 zahodnih.

GOSPODARSKA ABECEDA

P — je na menicah znak, ki pomeni protestirana.

p — pomeni per ali pro: per 15 maj pomeni za 15. maja; pro mesec je mesečno.

p.a. — je kralica za »pours acquite«, ki se napiše na menicah, računih in podobnih listinah ter pomeni plačano, poravnano.

pacifiške železnice — so železnice v ZDA, ki spajajo Atlantski ocean s Pacifikom (Pacifik je Veliki ali Tihi ocean).

palec — je mera = 2,54 cm; angleški palec je del yarda in meri 2,54 cm. paladij (Pd) — platinasta kovina, spec. teže 11,5, talj se pri 1557 stopinjah. V rabi za različne instrumente, zlitine in v zobarstvu.

paluba — je vodoravna pregrada, ki deli ladjo v nadstropja. Glede na namen, o katerem razlikujemo: glavno (tudi samo paluba), srednjo, spodnjo in promenadno palubo. Na vojnih ladjah: baterijsko, manevrsko;

Pan — grški bog gozdov, rastlinstva in pastirjev.

pan — v sestavi pomeni vse: panaceja je zdravilo proti vsem boleznim. Panevropa je vsa Evropa kot celota. Panamerika, panslavizem itd.

Panama — je republika v Srednji Ameriki; pomeni tudi vrsto platna in vrsto slame za izdelovanje klubukov-slammikov.

Panamski prekop — je začel graditi 1882 Lesseps. Odprti je bil l.

vestnik

SEDEŽ: TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10/I. - TELEFON ŠT. 78-08

SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

PRJAVA DOHODKOV V LETU 1953

Kot znano so vsi davkoplačevalci dolžni, da do 31. marca t. l. predložijo davčnim oblastem prijavo vseh svojih dohodkov doseženih v letu 1953 zaradi odmere zgradarinskega, dohodninskega in dopolnilnega davka za finančno leto 1954/55.

Tudi leto, bo tajništvo SGZ za člane sestavljalo in vlagalo te prijave. Oporazimo pa člane, da že sedaj pripravijo sledenje podatke in dokumente:

1. osebne podatke prijavitelja in družinskih članov;
2. podatke o hišah in drugih zgradbah, ki so last prijavitelja t. j. številno prostorov, nadstropij, znesek najemnin in podobno;

3. davčne plačilne liste za 1953 in za 1953/54 ter eventualne podatke o spoznanju z davčno upravo o povišanju obdavčljivega zneska na osnovi prijav za prejšnja leta;
4. zneska drugih davkov in taks, ki se nanašajo na obrat;
5. najemnina za lokal, izdatki za razsvetljavo, kurjavo, prevoze, telefon, poštne, zavarovanje in druge izdatke v zvezi z obratom;
6. zneska mezd in plač izplačanih uslužbenecem v letu 1953;
7. znesek izdan v 1953 za nabavo blaga, surovin in drugega materiala;
8. vrednost blaga in surovin na zalogi dne 31. XII. 1953 in

9. kosmatji izkupiček v 1953.
- Tajništvo SGZ je članom na razpolago za vsa pojasnila in nasvete v pogledu sestave prijave.
- Davek na poslovni promet (IGE)**
- Opozarjamo vse člane, ki so po zakonu dolžni, da davek na poslovni promet plačujejo v pavšalnem letnem znesku (IGE in abbonamento), t. j. trgovce na drobno, obrtnike, gostilničarje in krčmarje, da izvršijo prijavo kosmatega izkupička, doseženega v 1953 zaradi odmere davka na poslovni promet za 1954. Tajništvo SGZ je članom na razpolago za sestavo in vložitev prijave.

KRONIKA

Razglati so se, ZVU je odločila, da je treba novo šolo pri Sv. Ivanu izročiti Slovincem, ki se stiskajo v mestu po starih poslopih in celo po stanovanjih. Demokristjanski občinski svetniki so zaradi tega zagnali strahovit krik! Pomislite, gre za šolsko poslopje pri Sv. Ivanu, kjer so se pričeli Italijani naseljevati šele pred 40 leti. Politika gre za tem, da bi bile šole mešane se pravi, da ne bi Slovinci bili nikjer popolnoma svobodni.

Posta je vrnila »Gospodarstvo«. Narodnikom iz miljskega poštne okraja, ki niso prejeli pravočasno naše zadnje številke, sporočamo, da je vso pošiljko vrnila pošta, ker je bilo ime pošte (Milje) označeno v slovenskih črkah. Na vsakem izvodu je nekdo napisal nesocustot (nepoznan). Označba je bila brez podpis in žiga, ker se je junak pač ustrašil našega protesta in posledice. Na naš protest je glavna pošta v Trstu zopet sprejela pošiljko. Upamo, da so naročniki nato prejeli list.

Mnogo žrtev — manj mraza. Novo leto se je predstavilo Evropi s hudim mrazom in silnimi snežnimi zameti. Ob Severnem morju pa tudi na Jadranu so divjali silni viharji. Na severu je več ladij obtičalo; to se je zgodilo tudi v vliki v Jugoslaviji, Italiji, Avstriji, Švici itd. V Italiji so se pojavili volkovi. Zaradi burje je bil v Trstu hujši mraz kakor v Ljubljani. Ogromni plazovi se spuščajo v Avstriji in Švici. Govorijo o 200 žrtih.

KONJUNKTURA ZA MRAMOR V BLOKIH

Hud mraz je zadržal delo v nabrežinskih kamnolomih. Splošna konjunktura je razmeroma zadovoljiva, toda le za prodajo blokov, namenjenih večji del v pužino. Obdelovalna industrija, ki dela za domači trg, komaj leže dalje.

Podajamo kratek pregled podjetij, ki lomijo kamen v Nabrežini ali ga obdelujejo. Izmed starejših podjetij naj omenimo kamnolom arhitekta Radoviča (zaposluje 6-8 delavcev), nadalje IMA (Industria Marmi Aurisina — Maran — ganovi nasledniki, zaposluje 15 do 20 delavcev); Caharija ima glavne kamnolome v Repnu; Gorlato (40-50 delavcev), SMAT (Società Marmifera Aurisina-Trieste (okoli 20 delavcev), Pizlina-Trieste (okoli 20 delavcev), Cava Romiana (60-100 delavcev) in Montecatini (13 do 15 delavcev).

Številno zaposlenih delavcev ni vedno odločilno za proizvodnjo podjetja; ta odvisi od raznih okoliščin. Tako n. pr. zlasti od kakovosti kamnoloma. Prav zato proizvajajo nekateri kamnolomi več kamna z manjšim številom delavcev kakor drugi.

Ker rečeno, povprašuje tujnina po večini po blokih; cena bloka se suka okoli 46.000 lir za kub. m. fco kamnu. Kamen gre neposredno v tujnino, kakor v Severno Ameriko, v Egipt, v Anglijo, Švico itd. Angličji povprašujejo zlasti po belem kamnu. Nabrežinski marmor nabavlja tudi Carara in ga preprodaja po svojih starih zvezah.

PROMET

v pristanišču

Med 18. in 22. decembrom se je ladijski promet skozi tržaško pristanišče gibal takole:

»Enrie« je priplula iz Benetk prazna in odplula v Beirut natovorena. »Turridu« je prispela iz Carigrada s 157 t blaga in odplula v Benetke prazna. »Carlo Carre« je priplula iz Bejruta s 978 t južnega sadja in odplula v Manfredonjo prazna. »Alcor« je priplula iz Barija s 1.038 t olja in se vrnila prazna. — PRIPILULE SO: »Toscana« iz Benetk prazna, »Albatros« iz Barija prazen, »Triton Maris« iz Ravenne prazna, »Lugano« iz Bizerte s 3.600 t železne rude, »Timavox« iz Bombaja s 64 t »Marnue« iz Missalghija s 950 t, »Silvanus« iz Port Saida s 480 t, »Messavio« iz Haife s 588 t. — ODPLULE SO: »Carnarox« prazna, »MODICA« v Haifo natovorena, »Mart« v Benetke prazna, »Enotria« v Bejrut s 640 t, »Venezia Giulia« v Kostanco prazna, in »Coralina«.

OSTALE LADJE

TURSKA »Ardahan« je priplula iz Smirne s 630 t blaga; »Selcuk« je odplula v Smirno s 1.864 t blaga, GRŠKA »Christiana« je priplula iz Preja s 514 t, »Agios Markos« je odplula v Missalghij s 269 t lesa. NORVEŠKA »Belra« je odplula v Aleksandrijo s 14 lokomotivami; »Askpet« je odplula v Pirej prazna. ANGLESKA »British Fortune« je priplula iz Haife prazna. EGIPTOVSKA »Port Said« je priplula iz Benetk prazna.

Napovedan je prihod naslednjih ladij:

Proga: JADRANSKO, TIRENSKO MORJE - SPANIJA

»Città di Siracusa« prihod 15. jan. odhod 15. jan.

»Primo« prihod 15. jan., odhod 20. jan.

»Bice« prihod 15. jan.

»Città di Catania« prihod 29. jan., odhod 30. jan.

Proga: GRČIJA, TURCIJA, SIRIJA, LIBANON, IZRAEL, EGIPET

»Iopax« prihod 15. jan., odhod 20. jan.

»Mart« prihod 15. jan., odhod 20. jan.

GOSPODARSKI VZPON CONE B

pod jugoslovansko upravo

Piran, 13. jan. 1953

Ob novem letu, ko sestavljamo bilance za minulo leto in proračune za naslednje leto, je že prešlo v navado, da premetimo že prehojeno pot in premerimo s pogledom pot, ki je pred nami in ki ji ni ne bo konca, dokler bo živel človeški rod. Ako s samo bežnim pogledom premetimo pot, ki jo je prehodila cone B pod jugoslovansko upravo, tedaj nas mora navdajati ponos nad doseženimi uspehi. V duhu vidimo, kako je bila pot, ki jo je zapustila italijanska uprava, zanemarjena in kako postaja z vsakim letom bolj gladka, odkar jo oskrbuje jugoslovanska uprava.

Regulirane so bile in se še vedno regulirajo reke Rižana, Mirna, Dragonja, Kornalunga in Valderigo. S temi regulacijami so bile pridobljene velike površine rodovitne zemlje, ki so bile zlasti spomladi skoraj redno poplavljene. Isto velja tudi za velike površine zemlje v ankaranskem zalivu, ki jih je skoraj redno poplavljal morje in kjer je sedaj nastalo malo naselje, ki šteje štirinajst hiš. Novi vzorni in obnovljeni stari vinogradi pričajo o veliki skrbi, ki jo posveča oblast razvoju kmetijstva. Porajajo se nove moderne vinske kleti in nastajajo nove drevesnice in trsnice. Mnoge vasi dičejo novi zgradbeni domovi, kjer je osredotočeno njihovo kulturno življenje. Na novo je bilo zgrajenih dvanajst velikih krasnih sol in že ni več daleč dan, ko bomo lahko s ponosom rekli, da je skoraj ni v naših vaseh. V novih stanovanjskih odlokih jih čakajo stanovanja. Ti ljudje imajo prednost pri vseh javnih ustanovah, zlasti na železnici, občini in pri ACGATU. Vse to morajo naši ljudje mirno gledati in samu stradati. Čujejo se strašne kletve na račun odgovornih oblastnikov. Vsaka sila do vremena!

Enak polet in zanos se opaža tudi v industriji. Skoraj vsa stara industrija je bila obnovljena in modernizirana, zgrajene so bile in se še grade nove tovarne, kakor na primer pletilna v Novem gradu, tovarna pohištva v Kopru, tovarna otroških igrač v Izoli in tovarna ključavnice v Dekaniju. Prav tako je bil z velikimi napor in finančnimi žrtvami obnovljen rudnik črnega premoga v Sečovljah.

Ako ne največje, vsekakor pa največje uspehe beleži **cestni promet.** Ob prevzemu uprave sta Vojna uprava JLA in ljudska oblast našli sicer precej dobro, vendar pa do skrajnosti uničeno cestno omrežje, ki je bilo v teh letih obnovljeno in izpopolnjeno z novimi cestami, zlasti tisto med Smarjami in Novo vasjo. Namesto prejšnjih »kasnov« držijo sedaj po njih najmodernejši avtobusi. Saj je prevozno podjetje »Adriac« nabavilo in prevzelo v začetku tega leta poleg prejšnjih zopet štiri nove pulmane, ki bodo v sezoni vzdrževali zvezo med Nemčijo, Avstrijo, Ljubljano in Portorožem. Stari škripijoči tramvaj med Piranom in Sv. Lucijo so zamenjali trije moderni avtobusi, ki vozijo sedaj do Sečovelj, ki postajajo sprito obnovljeneva rudnikavažno središče. Zato razmišlja piransko avtomobilsko podjetje že o nabavi vsaj še enega avtobusa.

Enako vidne uspehe je opaziti tudi v **turizmu.** O njih pričajo nazorno obnovljeno in preurejeno kopališče v Sv. Nikolaju, ponosni hotel »Triglava« v Kopru, mogočni in prenovljeni hotel »Palace« v Portorožu in obnovljeni in novi turistični objekti v Savudriji in Umagu, kakor tudi hotel »Jadrane« v Bujah.

Za vsa zgoraj omenjena dela sta bili v razdobju od leta 1948 do leta 1953 investirani dve milijardi 625 milijonov

dinarjev, ki se že dobro obrestujejo. Saj se je narodni dohodek cone B, ki je leta 1952 znašal 1 milijardo 140 milijonov dinarjev, dvignil leta 1953 na 1 milijardo 385 milijonov in se predvideva, da bo leta 1954 dosegel že 1 milijardo 540 milijonov dinarjev.

Kdor je videl cono B v stanju, v kakršnem jo je prevzela jugoslovanska uprava, in kdor bi jo videl zopet danes, bi se gotovo ne mogel dovolj načuditi napredku, ki je bil dosežen v tem razmeroma kratkem obdobju.

Dr. Fr. J.

MEDNARODNA BANKA ZA PROIZVODNJO ELEKTRIČNE ENERGIJE V AVSTRIJI

Predstavnik Mednarodne banke za obnovu je izjavil, da bodo letos dokončali načrte za pospešitev pridobivanja električne energije v Avstriji. To naj bi se tako povečalo, da bo lahko zadovoljilo nove zahteve domače industrije, hkrati pa bi Avstrija lahko izvažala energijo v sosedne države.

KNJIGE

revije

»Komu pripada Trst?« Pod naslovom »A qui Trieste?« je Institut za narodnostna vprašanja pri ljubljanski univerzi izdal brošuro, v kateri je v kratkih potezah prikazano tržaško vprašanje s posebnim ozirom na kulturni in gospodarski položaj Slovencev pod Italijo in sedanjo Zavezništvo vojaško upravo. Kakor se vidi, že iz naslova, je knjižica napisana v francosščini. Priloženi sta dve skici. Ena izmed teh prikazuje gospodarsko povezanost Trsta zaledjem.

Martin Jevnikar: »Vsebine slovenskih leposlovnih del« - I. del. Trst 1953. Samozaložba. Natpisna tiskarna »Grahphic«, zadruga tiskarjev v Trstu. Gre za praktičen pripomoček slovenskim dijakom pri študiju del naših pisateljev. Zajeta so dela pisateljev in pesnikov od Linhart do A. Medveda. Napovedan je drugi del, ki bo obsegal moderno dobo do leta 1920. Izdati danes v Trstu slovensko knjigo v lastni založbi predstavlja vsekakor pogumno delo. Pri sestavi drugega dela, naj bi pisatelj navedel tudi kratek življenjski obravnavanih literatur.

»Les«, revija za lesno gospodarstvo. Ljubljana, št. 6-7 prinaša naslednje vsebino: Ing. L. Zumer: Veliki in mali projekt v lesnem gospodarstvu; J. Kiš: O znižanju števila vrst izdelkov v lesni industriji; Ing. K. Thiesens: Tehnične smernice in osnovna načela za pripravo žaganih listov; F. Ursič: Izločanje in pocenjenju proizvodnjo pohištva; Ing. M. Slovnik: Pripravnika praksa v gospodarstvu in lesni industriji; Ing. V. Reboli: O izdelavi žaganih listov. Casopis je bogato ilustriran.

»Ekonomski revij«, Ljubljana, št. 3-4 1953. Vsebuje naslednje sestavke: Inž. R. Turk: Predlog orientacijskega programa pospeševanja kmetijstva FL RJ; Inž. A. Orthaber: Pripombe k teoriji državnega kapitalizma; Dr. A. Bajt: Merilo o rentabilnosti v našem gospodarstvu; Dr. V. Povh: Težave svetovne trgovine; D. Pototnik: Bančništvo v Zah. Nemčiji; F. Perič: Ali je potreben staž za diplomirane ekonome.

JUSARSKE PRAVICE NA SLOVENSKEM

III.

Avstrijska zakonodaja razlikuje občinsko premoženje od premoženja, ki so ga uživale razne skupnosti. Za prvo je veljal zakon o občinah raznih dežel, drugo pa je bilo podvrženo civilnemu (državljaniskemu) zakonu. Na Kranjskem je bila pravica do pridobivanja drv ali pašne normirana po občinskem pravilniku. Za ureditev razmerij v odnosu do odkupa služnosti, ki so obremenjevala gosposka godzna zemljišča, in za razcepitev te skupnosti je veljal zakon z dne 7. VI. 1883. Mnogo zemljišč je bilo razdeljenih med posameznike solastnike. Zakon z dne 7. VI. 1883 ni bil izveden v istrskem delu Primorske, ker ni bil izdan zadevni deželni zakon. Pač pa je bila z deželnim zakonom za Istru (8. I. 1889) ukinjena razdelitvena komisija in za ugotovitve pravice jemanja drv in do pašne je bilo pristojno redno sodišče, za kmetko odvezo pa deželna politična oblast. Delitve so se vršile po vsem Primorskem, kjer so bile skupnosti, v Istri pa samo na podlagi zasebnih delitvenih pogodb brez odobritve kakšne oblasti. Ko je bil leta 1926 uveljavljen pisarski zakon o pravicah (pod Italijo dne 22. maja 1924) pa je bilo potrebno privoljenje komisarja. Omeniti je nadalje, da ni bilo jasnosti glede določenosti pravice užitka pri zemljiščih, ki so jih uživale agrarne skupnosti, ker so kmetje v u-

Poslužujte se na svojih potovanjih v inozemstvo (Švica - Avstrija - Jugoslavija itd.)

TURISTIČNE PISARNE

U. V. S. E. T.

UFFICIO VIAGGI SVIZZERO - TRIESTINO

TRST, ulica Fabio Filzi št. 5, tel. št. 55-19

Informacije - hotelske rezervacije - turistične individualne in kolektivne vize

TOVARNA SODAVICE in zastopnik piva DREHER

Za naročila pokliče nas na našo telefonsko številko 22-303

Se priporoča

Frankovič Leopold

NABREŽINA ŠT. 73

SEZONSKA ZALOGA

STARŠI! Preden boste nakupovali za otroke, ogledajte si našo zalogo najlepših modelov moških, ženskih in otroških čevljev

CALZOLERIA FIORENTINA Soc. a r. l.

TRIESTE - VIA E. TARABOCCHIA 2 - TEL. 96-536

Gostilna „EX USARO“

Filipčić Ivan

UL. CARDUCCI 41

Postrežemo Vam z najboljšim domačim in istrskim vinom in domačim pršutom

Hotel «TURIST»

Ljubljana, Dalmatinova ulica 15

Telefon 21-893, 20-129

Sodobno preurejen z 85 ležišči, lepo urejenim senčnatim vrtom in bifejem - Nudimo prvovrstna domača in tuja jedila ter sortirana vina - Oddaljen je samo 3 minute od železniške postaje - Obiščite nas — prepričali se boste!

Jakob Perčauc

ZALOGA PRVOVRSTNIH LIKERJEV SIRUPOV IN ŽGANJA SPECIALITETA KREMA MARŠALA IN SLIVOVKA

TRST - ULICA XIDIAS ŠT. 6 - TELEFONO 96-3-32

Sprejemamo vsa naročila in dostavljamo na dom z lastnim prevoznim sredstvom. Postrežba točna - Cene ugodne

SOSIĆ

SOSSI

MARIO

OPČINE, TRG MONTE RE 4 - TEL. 21-155

Prodajamo plinske, električne in druge štedilnike znamke „ZOPPAS“, radio aparate priznanih znamk in električni material

ZASTOPSTVO „LIQUIGASA“

Nabavite ga lahko v Bazovici, Padričah, Trebčah, Konkornelu in Velikem Repnu

Prodajamo tudi na obroke - Cene ugodne!

TURIST RESTAVRACIJA

in kopališče SV. NIKOLAJ (ANKARAN)

Prvovrstna hrana in vsakovrstne pijače - Weekend hišice, krasna plaža drevored, športno igrišče, bar, itd.

Odprto celo zimo

Cene znižane

Plačila v vseh valutah

Cene zelo ugodne.

Colonello Gottardo & C. - Zaloga istrskih in vipavskih vin ter kraškega terana

Skladišče in uradi: TRST, UL DEL TRIONFO ŠT. 3

TELEFON ŠTEV. 23-679 - NA DOMU: TEL. ŠT. 41-173

Stalna RAZSTAVA POHIŠTVA zerial

ULICA SETTEFONTANE 62

TELEFON 90-475

Ogled naših VZORCEV, IZDELKOV in CEN Vas bo prepričal, da ni enakih na našem ozemlju

RAZSTAVA V ŠTIRIH NADSTROPJIH - Dvigalo na razpolago obiskovalcem

RAZSTAVLJENIH 120 VZORCEV - URNIK: 8-12, 14-19.30

OGLEJTE SI NAŠO ZALOGO IZREDNIH PRILOŽNOSTI! - ULICA DEI FABBRI 8 - TELEFON 371-12

OGLEJTE SI NAŠE TRGOVINE v: Ulica Carducci 19 - Telefon: 373-98

Contrada del Corso - Ulica S. Lazzaro šte. 1 - (ex Zanchi) Telefon 378-38

TRŽNI PREGLED

Tržaški trg

KAVA

TRST. Povprečne cene kave na viru proizvodnje: **brzilaška kava**, v dolarjih za 50 kg fob: Rio N.Y. 5 61-62; Rio N.Y. 3 63-64; Santos Superior 77-78; Santos extra prime crivello 18 85-86; Victoria V good to large bean 59; **srednjeameriška kava**, v dolarjih za 50 kg fob: Haiti naravna XXX 72-73; Salvador 70; Kostarika 78-79; **arabska kava**, v šilingih za 50 kg cif: Gima 470; Moka Hodeidah 1 500; **afriška kava**, v šilingih za cwt cif: Uganda prana in prečiščena 412-415; **indonezijska kava**, v holandskih florintih za 50 kg cif: Bali Robusta 10-12% 400.

Druge kvotacije: Minas 3 65 dolarjev fob; Bahia 64 dolarjev fob.

KAKAO

TRST. Accra good fermented stane na viru proizvodnje 383 šilingov za cwt cif proti vkrcanju v januarju.

SLADKOR

TRST. Cene so ostale neizpremenjene glede na kvotacije prejšnjih tednov. Madžarski rafiniran sladkor ponujajo po 110 dolarjev za metrsko tono fco prevoz Trst. Kubanski sladkor ponujajo iz Genove po 110,50 dolarja za tono fco skladišče v tranzitu.

Cena sladkorja v prosti luci je 85 do 88 lir kg netto.

POPER

TRST. Malabar črni stane 755 šilingov za cwt cif prihod proti vkrcanju v decembru, 725 šil. proti vkrcanju v januarju in 715 šil. proti vkrcanju v februarju; Sarawak special London Quality 655 šilingov za cwt cif Trst.

V Londonu stane: Sarawak črni special 6 šilingov, proti vkrcanju v januarju 5/8 1/2 šilinga za libro cif; Sarawak beli, spot 6/4 1/2 proti vkrcanju v januarju 6/3 šil. za libro cif; Jawa bel Mintok proti vkrcanju v januarju 7/3 šil. za libro cif; Malabar črni spot 810 šil. za cwt.

Italijanski trg

Po mrtvili, ki je vladalo med prazniki, se opaža na italijanskih tržiščih težnja po upostavitvi normalne dejavnosti. Število sklenjenih kupcij je bilo v prvem tednu novega leta še vedno omejeno. Prekupčevalci so zelo previdni v sklepanju posodob; to velja zlasti za kupcije z mlečnimi izdelki, oljivnim oljem in paradižnikovo mezo. Cene so v glavnem ostale pri prejšnjih kvotacijah.

Oživel je trg s klavno živino. Na tržiščih Severne Italije so se cene živine dvignile 15-20 lir za kg žive teže. V zadnjih tednih je bilo število uvoženih prašičev znatno zmanjšano, tako se je lahko ponudba približno izenačila s povpraševanjem.

Trg z žitaricami je miren. Cene mehke in trde pšenice kakor tudi riža so čvrste. Po koruzi je malenkostno povpraševanje. Krma ne gre tako od rok, ker so kmetje še dobro založeni od obilnega letošnjega pridelka sena. Sneg, ki je pokril velike površine travnikov in pašnikov bo morda kaj vplival na poživitev tega trga.

Trgovanje v vinom je še vedno živahno, vendar je količina prodanega vina v zadnjih tednih znatno manjša od količine, ki so jo prodali pred prazniki.

Dobro se prodajajo mandlji in lešniki. Nekoliko je zaostalo trgovanje z limonami, pomarančami in mandarinami. Veliko mrtvilo vlada na trgu s paradižnikovo mezo.

ZITARICE

PADOVA. Mehka pšenica fina 7.300-7.400 lir stot fco vagon - odhod, dobra 7.250-7.300, navadna 7.150-7.250; koruza rumena marano 5.550-5.600; koruza f1ster 4.850-4.900; enkventan 4.950-5.000, bela koruza 4.650-4.900; oves 4.100-4.200; neoluščeni ječmen 4.500-4.600; inozemski oves 3.900-4.000; inozemski ječmen 3.600-3.800; inozemska rž 3.450-3.500; pšenična moka tipa »00« 9.500-9.650, tipa »0« 9.150-9.250, tipa »1« 8.750-8.850, tipa »2« 8.250-8.350; pšenični otrobi 3 tisoč 100 do 3.200.

VERCELLI. Neoluščeni riž: navaden 6.000-6.600; Pierrot 6.000-6.500; Roncarolo 6.400-6.800; Allorio 6.400-6.700; Maratelli 6.800-7.400; Ardizzone 6.700-7.000; Razza 77 6.800-7.400; Rizzotto 6.500 do 7.300; Arborio 7.400-8.100. — Oluščeni riž: navaden 9.200-9.500; Pierrot 10.000 do 10.300; Roncarolo 11.000-11.500; Ardizzone 10.700-11.000; Maratelli 11.800-12.000; Rizzotto 12.300-12.500; Razza 77 12.600-12.900; R. B. 12.900-13.200; Arborio 15.000-15.500 lir za stot.

ZIVINA

VICENZA. Klavna živina: teleta 440 do 480 lir kg; telčki 350-400; junice I. 230-250, II. 200-220; volji I. inozemski 270-290; volji I. italijanski 250-260, II. 200-230; krave I. 220-240, II. 150-180, III. 90-120; biki I. 220-240, II. 190-220; koštruni I. 170-190, II. 140-160.

Prasiči nad 160 kg 300-320, 100-160 kg 290-300.

Živina za rejo: telčki 250-290; teleta 6-12 mesecev starosti 230-250; junice I. 230-250, II. 210-230; volji I. 220-240, II. 200-220; krave I. 110-150.000 lir komad, II. 70-90.000 lir; prašički za rejo 12 kg 400-450, 18-20 kg 400-430, 30-40 kg 270 do 300, 70-80 kg 270-300.

MLEČNI IZDELKI

CREMONA. Maslo iz smetane 830 do 850, maslo II. 760-780, III. 700-710, IV. 660-670. Kremonski trdi sir svež 520 do 570; majski proizv. 1953 610-650, zimski proizv. 1952-53 820-860; majski proizv. 1952 860-880; emmenthal svež 470-540, star 3 mes. 570-590; italico svež 430-450; taleggio svež 330-350; sbrinz svež 490-520, star 3 mes. 590-630.

OLJE

FIRENZE. Oljivo olje extra do največ 1 stop. kisla. 400-410; do največ 1,50 odst. kisla. 390-400; do največ 2,5% kisla. 380-390; do največ 4% kisla. 370-380; dvakrat rafinirano tipa »A« 410-420, tipa »B« 375-385; semensko olje navadno 350-355; olje iz zemeljskih lešnikov 385-395.

PERUTNINA

MILAN. Race zaklane 625-650 lir kg; živi kopuni 850-900; zaklani 1.100-1.200; živi zajci 400-450, zaklani s kožo 500 do 550; zaklani brez kože 520-580; žive pegatke 800-850, zaklane 1.100-1.500; žive kokoši 700-750, žive inozemske kokoši 600-650; zaklane 900-950; zaklane inozemske kokoši 550-600; zaklane goski 425-475; zaklani golobi 1.100-1.150; živi piščanci 900-925, II. 650-800; zaklani piščanci I. 1.100-1.200, II. 950-1.000; živi purani 525-575; zaklani 650-750; žive puje 700-750, zaklane 875-925.

VINO

ROVIGO. Črno vino krajevne proizv. 9-10 stop. 8.300-8.500 lir hl; Cabernet 8.300-8.500; Merlot 8.000-8.500; Raboso 7.300-7.500; Clinton I. 7.300-7.500, II. 7 tisoč do 7.100; belo s Colli Euganei 11 tisoč do 12.000; črno Verona 10-12 stop. 8.500-8.800; Bardolino 8.500-8.800; Valpolicella 8.500-8.800; belo Soave 8.300-8.700; Gambellara 8.300-8.500; emilijsko

črno 640-680 lir za stop.; Romagna črno 640-680 lir stop.

KOZE

FERRARA. Voli in krave nad 40 kg 220-230 lir kg, pod 40 kg 235-240; tele 3-6 kg 740-755, 6-8 kg 720-730, 8-12 kg 570-580; konji 160-170; kozlički 300 do 310; jagnjeta 290-300; zajci 35-40.

RABLJENI AVTOMOBILI

VICENZA. Cena rabljenih dobro ohranjenih vozil: Fiat 500 I. in II. serija 100-150.000 lir; Fiat B Belvedere 600 do 670.000; Fiat 1100 A iz leta 1947-48 330-370.000, B iz leta 1948-49 400-450 tisoč, E iz leta 1949-50 550-600.000, E iz leta 1951-52 620-680.000; Fiat 1400 iz leta 1950-51 650-720.000, iz leta 1952 800 tisoč do 900.000.

Lancia Ardea 4 prestave iz leta 1948 500-550.000, Lancia Ardea 5 prestav iz leta 1952 700-750.000; Aprilia iz leta 1949 500-550.000; Aurelia B 10 od 1 milijona do 1.100.000, Aurelia B 21 1.300.000 do 1.400.000; Alfa Romeo 1900 I. serija 1.300.000-1.400.000, II. serija iz leta 1952 1.600.000-1.700.000, iz leta 1953 1.920.000 do 2.000.000.

ZELENJAVA IN SADJE

MILAN. Suh česen 200-260 lir kg; korenje 80-120; cvetača v zabojih 50-70; zelje 80-120; ohrovti 80-120; cikurija 50 do 70; čebula 25-40; solata endivija 100 do 120; krompir Bintinthe 34-38, Majestic 40-45; peteršilj 140-180; spinacea 100-130. Jabolka navadna mešana 30-70; Delicieux I. 120-140, II. 70-90; Morgenduff 90-100; Renette I. 120-140, II. 70-100; hruske navadne 30-70; pomaranče navadne 50-70; rdeče pomaranče 115-125; limone 90-120; mandarine Paterno 120-170; Palermo 80-110; navadne mandarine 40-70; suhe smokve z mandlji 170-180; lešniki 245-250; orehi navadni 170-200; iz Sorrenta 330-340.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

	CHICAGO	15/XII	29/XII	11/I
Pšenica (stot. dol. za bušel)		203.—	207 1/2	210
Koruza (stot. dol. za bušel)		152 7/8	156 1/4	154 1/4
NEW YORK				
Baker (stot. dol. za funt)		30.—	29.50	30.—
Cin (stot. dol. za funt)		86.50	85.25	85.—
Svinec (stot. dol. za funt)		13.50	13.30	13.50
Cink (stot. dol. za funt)		10	10.—	10.—
Aluminij (stot. dol. za funt)		21.50	21.50	21.50
Nikelj (stot. dol. za funt)		60.—	60.—	60.—
Bombaž (stot. dol. za funt)		33.40	33.70	33.95
Živo srebro dol. za steklenico		190.—	190.—	190.—
LONDON				
Baker (f. šter. za d. tono)		229	233 1/2	231.—
Cin (f. šter. za d. tono)		662 1/2	657 1/2	660
Cink (f. šter. za d. tono)		76 1/4	75	74 1/4
Svinec (f. šter. za d. tono)		89 7/8	89 7/8	90.—
SANTOS				
Kava Santos C (kruzejrov za 10 kg)		314.90	348.—	398.50

Med dogodki, ki označujejo današnji položaj na svetovnem trgu s surovinami, je značilna dokončna likvidacija mednarodne konference za urejanje trga in dodelitev surovin v Washingtonu. Razmere so se že tako ustale in na razpolago je še toliko najrazličnejših surovin, da je bila konferenca še ovede. Poročila omenjajo tudi otvoritev termiske kupcije z žitom v Londonu, ki pa je za zdaj omejena na koruzo in ječmen; pozneje se bo razširila tudi na pšenico. OZN je objavila poročilo petih gospodarstvenikov o možnosti, ki bi dovoljevale organizacijo za ustalenie cen surovinam. Razvoj cen v ZDA je v zadnjem tednu pokazal precejšnjo stalnost. Indeks cen na ameriških borzah se je dvignil od 166,49 na 169,87 v ferminski kupciji in od 175,28 na 178,08 proti takojšnji izročitvi. V Amsterdamu pripravljajo otvoritev termiske kupcije s kavo.

ZITARICE

Cene pšenici na čiaški borzi se je sicer nekoliko dvignila (od 206 1/2 na 209 stotinski dolarjev za bušel), vendar je trg nekako negotov in čaka na izjavo predsednika Eisenhowerja glede podpore države za vzdrževanje cen. Tudi cena koruze se je nekoliko dvignila (od 207 na 208 1/2 stotinske dolarja za bušel) v tednu do 8. januarja.

SLADKOR, KAVA, KAKAO

Cena sladkorja v New Yorku je ostala neizpremenjena pri 3,25 stotinske dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. Cena kave in kakava še vedno napreduje. Primanjkuje zlasti kakava. Ameriške cenitve računajo, da bo potrošnja kakava v letu 1964 preseгла pridelek za 100.000 ton. Na Britanski Zlati obali cenijo pridelek na 205.000 ton (leta 1952 243.385 t). Cena v New Yorku je napredovala od 47 na 49,75. Cena kave je tudi napredovala, in sicer od 65,69 na 70,20 stotinske dolarja za funt. Zaradi zmurzalj v državi Panami bo pridelek skromnejši. V tem tednu bo v Braziliji svetovni kongres o kavi. Brazilija je prodala lanske leto 17.171.564 vreč kave (leta 1952 15.920.867 vreč).

VLAKNA

Poročila iz Roubaixa v Franciji govorijo o znižanju cen volne. Za kilogram volne so tam plačevali 1.385 frankov proti izročitvi v januarju; v New Yorku 148,5 (prejšnji teden 147) stotinski dolarja za funt.

ke dolarja za funt. London češljana vrsta 645B proti izročitvi v januarju 148 1/2 penija za funt, kupčeva cena (teden poprej 148), 148 3/4 (149) cena prodajalčeva. Cena bombaža je še vedno čvrsta, v New Yorku 33,90 (33,75 teden poprej) stotinske dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. Vlada je kongresu predložila znižanje posevne površine na 21,3 milijonov akrov za leto 1954. Tako bo površina za 3 milijone akrov manjša kakor leta 1953. Prvotni predlog, da bi posevno površino znižali na 17,9 milijonov akrov se je zdel preostrog.

KAVCIK

Cena je v New Yorku v tednu od 8. jan. nekoliko napredovala, in sicer od 20,50 na 20,85 stotinske dolarja za funt; v Londonu od 17,1/8 penija za funt za vrsto RSS cena kupčeva in od 17 1/4 na 17,1/8 cena prodajalčeva. V enajstih mesecih lanskega leta je proizvodnja naravnega kavčuka dosegla 1.530.000 t, potrošnja 1.435.000 ton. Svetovne zaloge znašajo 805.000 ton. Proizvodnja sintetičnega kavčuka 867.000 ton, potrošnja 807.500 ton.

KOVINE

Pri barvnih kovinah ni bilo v preteklem tednu zapazati posebnih izprememb. Računajo, da se bo v letu 1954 povečala potrošnja bakra; vendar bo dovolj preskrbljeno tudi za proizvodnjo. Zato so kupci bolj previdni. Svetovna izvozna cena bakra se je sukala v preteklem tednu okoli 28,82 stotinske dolarja za funt (prejšnji teden pa 29,138). V Londonu je bila kupcija s cinkom mirna, pač pa se je cena v Singapuru nekoliko okrepila. Kupcije so se zaključevale na osnovi 662 1/2 funta šterlinga za tono (650 funtov tedna poprej). V New Yorku se je cena elektrolitičnega bakra povzela od 27,20 na 27,95 stotinske dolarja za funt. Cena živega srebra je neizpremenjena pri 186. Prav tako cena svinca pri 13,30. Antimon Laredo Texas 28,50. Lito železo neizpremenjeno pri 58 dolarjev za tono. Buffalo 56, staro železo pri 34,83 dolarja za tono. Cena v Zah. Nemčiji za 100 kg v markah: elektrolitični baker 9. jan. 294 do 303, svinec 111 do 112, aluminijum 251 do 260.

KOZE

Cena kož je v New Yorku nekoliko popustila in se je sukala okoli 14,85 stotinske dolarja za funt.

Vestnik KMEČKE ZVEZE

SEDEŽ: TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10 I. - TELEFON ŠT. 54-58

Režnja poglavitna stvar

Le redki so dobri rezači

Trtna rez je prvo vsakoletno delo v vinogradih. Opravilo jo navadno v februarju ali marcu, ko se ni več bati večje zimske zmrazli. Amni vinogradniki odloži trsno rez na poznejši čas, ko trs že požene in ozeleni, izjemno samo tedaj, kadar je zimski mraz uničil nikdar poprej točno znano število trsnih oči in drugih ustrojev trsa, ki ne poženejo več in zato pri rezu niso za rabo. To je potem »trdna rez v zeleno«, da rešimo, kar se rešiti da.

Neobrezan trs zdviga in daje malovredno grozdje. Namen trsne rezi je prav ta, da to preprečimo. Z njo urejamo in zagotavljamo zdravo rastje in kolikor mogoče enakomerno zadovoljivo rodnost trsa z najlepšim in najboljšim grozdem. Namen trsne rezi je — ne naposled — tudi dosega in ohranitev bolj ali manj stalne trsne vzgojne oblike, ki je preiskovana, v deželi običajna in krajevnim zlasti podnebnim razmeram najbolj ustrežna, za gospodarstvenika uspešna in v določenih pogojih sploh najboljša.

Različne trsne vrste zahtevajo različno trsno rez. N. pr. tako imenovano **dolgo rez** zahtevajo v splošnem trsne vrste z majhnimi grozdi in bolj drobnimi jagodami ter trsi jače rasti, tako imenovano **kratko rez** pa v splošnem zahtevajo trsne vrste z večjimi grozdi in bolj debelimi jagodami ter trsi slabše rasti. Rezač mora torej kar mogoče dobro poznati razne trsne vrste že »po lesu«, da jih bo pravilno obrezal. To je lahko v čistih nasadih, kjer ni treba misliti na take razločke, teže pa je seveda v mešanih nasadih, ki jih je pri nas, žal, še vedno največ.

Delo rezača je vedno silno odgovorno. Pri nas je preveč rezačev in malo rezačev. Rezačju, ki je lahko najbolj neroden ljudskošolec, ne daj škarij v roke! Lahko ti poreže trgatve ali oslabi in predčasno uniči trsje s svojim brezsmotnim rezljanjem. Trsje pod škarijami ni kakor živa seč ob domači ograji pod klestilnikom.

Povrstna dela pri trsni rezi, kakor jih zamiljamo glede na smotno organizacijo rezatve so:

1. sprostitvev trhov od opor: odrez veziv in pentel ali vitic na oporah;

2. trsna rez v ožjem pomenu besede — samo po strokovnjaku: ob ez odnosno pričeliev tistih rozg, ki jih potrebujemo za rast, rodnost in določeno vzgojno obliko, ter odžaganje nepotrebnega lesa;

Kmet in vrtnar

Na njivi in na polju. Naredi in očisti jarke, da ne bo na njivi zastajala voda in dušila ozidino in druge koristne rastline. Tega dela ne smeš odlašati, tudi zaradi tega ne, ker boš pozneje imel polne roke dela z važnejšimi opravili. Na ozimino, ki je že vzklila, potroši čilškega ali apnenega solitra — približno 1/2 kg na vsak ar ali 1.000 kv. metrov.

Doma si pripravimo vse stroje in orodje za čim hitrejšo in boljše obdelavo zemlje za bližnjo pomladansko setev. Pripravimo si tudi semenski krompir. Tudi umetna gnolija si je treba preskrbeti v tem času.

Na vrtnu. Zadnji čas je, da si pripravili blizu doma in na sončni strani toplo gredo ali steklenjak, kamor boš sejal rano vrtnino za poznejše presajanje. V toplo gredo se: zgodo glavna to solato, kodrasto (rico) in skraljico majnika (tondo), rano zelje, »Ekspress« ali »Ditmorš«, rane paradižnike in še drugo povrtnino, če imaš dovolj prostora. Na prosto, zavetno lego pa lahko seješ: špinaco, korenček, peteršilj, solato rezliko in redkvico. Česen in čebulček pa smeš saditi tudi na odprto lego brez strahu, da bi jo mraz uničil.

V vinogradu moramo imeti pri rokah vso pripravo za bližnjo režnjo in vržno tudi od ore, kole, beke in poniklano žico. Ob lepem vremenu kar začnimo z obrezovanjem starih trt, če le ni več hudega mraza po noči.

Za nov nasad trt poskrbimo in končamo s pašanjem še ta mesec, ker bo pozneje mnogo dela z nujnejšimi opravili. Milade trte za nov nasad bodo v tem času že na razpolago pri domu, kjer jih ohranimo do saditve v rahli zemlji ali pa v pesku gladke vode.

PRIDELEK SLADKORNE PESE

V JUGOSLAVIJI

V vseh jugoslovanskih sladkornih tovarnah, izvezmi tisto v Cupriji, so te dni zaključili predelavo sladkorne pese. Letošnja letina sicer ni bila tako obilna kot tista 1951, vendar je bila še kar zadovoljiva. Tako so v Banatu letos pridelali povprečno 190 metriskih stotov repe po hektarju. Predlanskim so pridelali 240 stotov, lani pa manj ko 80.

Medtem ko je lanske proizvodnja sladkorja znašala okrog 64 tisoč ton, bodo letos jugoslovanske tovarne izdelale skupno 105.000 ton sladkorja. To pomeni, da je za prihodnje leto vskemu prebivalcu Jugoslavije zagotovljen povprečno blizu 10 kg sladkorja. V primeri s predvoljno potrošnjo pomeni to več ko dvakratno povečanje.

LETEČA NAPRAVA ZA ZALIVANJE

V nekaterih državah se vsrjšjo zelo zanimivi poskusi z novo napravo za zalivanje polj in vrtov. Ta naprava ima 3 velike balone, ki so med seboj povezani s cevmi iz lahke kovine. Te cevi so dolge okoli 500 metrov in imajo razpršilce z večjimi in manjšimi luknjicami ter zapah za odpiranje in zapiranje odloka vode, ki jo nosijo baloni s seboj. Na traktorju, ki vozi vsa namakalno napravo, je tudi črpalka za polnjenje balonov z vodo iz bližnje reke. Po potrebi zemlje vozač na traktorju sam usmerja jakost razprševanja vode na širini 500 metrov. Baloni z vodo niso visoko v zraku, vendar pa, če je napoli dreve, vozač lete s posebno napravo lahko dvigne ali zniža.

BOMBAŽNE TERMSKE KUPCJE

SE NE BO

Iz Kajra poročajo, da bo bombažna termiska kupcija v Aleksandriji tudi v sezoni 1954-55 zaprta. Bombaž bo prodajala bombažna komisija.

3. odrez vseh rozg z morebitnimi lanskimi lomi vrez, ki jih rezač ni obrezal, ker mu niso potrebne, ter čiščenje starega lesa z osmukanjem starega lubja;

4. odkop trhov pri vrhu korenjače in obrez rosnih korenin (rosnic) zlasti v mladih nasadih, na vsak način odstranitev vseh korenin iz spojišča in višje rastočih korenin iz zlahtnega dela trsa; ako je ob rezatvi opuščamo, je treba to delo pristorit ob prvi ali pomladni kopi.

Orodja, ki je vse ročno, je malo treba: trsne škarje, žagica, otka (odkopaleček) ali motičica za odkopavanje trsov.

Važna je organizacija rezatve. Po možnosti naj si rezač sam izbere pametne in pridne pomočnike, ki naj po njegovih napotkih opravijo vsa druga dela. Saj čež leto in dan bodo lahko sami postali pravi rezači; zakaj bi rezač zgubil preveč časa za dela, ki ne zahtevajo tolikšnega strokovnega znanja ne toliko izkustva in izurjenosti.

Ob naznačeni delitvi dela gre vse hitro od rok. Spreten rezač zaposli dva ali morda tri pomočnike, katerih naloga je tudi, da odnašajo odpadlo trtovino in sploh vse rezanje in trsa na krajce vinograda, da morda že zdaj raznašajo kolje, popravljajo žične brajde, čistijo prekoje i. dr. Ako pa so vsi delavci res pravi, izurjeni rezači, ni treba pomočnikov.

Da razčistimo nekaj pojmov: Vse, kar je zraslo iz tr